№ 3. Dnia 30 Marca 1935 r. Rok XI.

Piński Przegląd Diecezjalny

PISMO URZĘDOWE KURJI BISKUPIEJ.

Treść numeru:

1) List Pasterski J. E. Ks. Biskupa Ordynarjusza w związku z ukończeniem Jubileuszu Odkupienia, str. 1. 2) Porządek Triduum na zakończenie Jubileuszu Odkupienia, str. 2. 3) Podziękowanie J. E. Księdza Biskupa Ordynarjusza za złożone życzenia imieninowe, str. 3.

Akta Kurji Diecezjalnej. Okólniki Wikarjatu Generalnego. 4) O adnotacjach na marginesach aktów urodzenia osób zaślubionych, o przyjęciu święceń kapłańskich lub złożeniu profesji zakonnej, str. 3. 5) O naukach katechizmowych, str. 4. 6) Plan nauk katechizmowych, str. 5. Z Kancelarji Kurjalnej. 7) Protokół zjazdu XX. Dziekanów 13 lutego 1935 r., str. 13. Z Wydziałów Kurjalnych. 8) Instrukcja o zakładaniu Bractw Nauki Chrześcijańskiej, str. 16. 9) Katolickie misje polskie i polscy misjonarze, str. 18. Kronika diecezjalna. 10) Czynności J. E. Pasterza Diecezji, str. 21. 11) Pielgrzymka do Lourdes, str. 22. 12) Nominacje i zmiany wśród duchowieństwa diecezji Pińskiej, str. 22. 13) Zmarli kapłani, str. 23.

Z instytucyj i organizacyj społecznych. 14) Z Jasnej Góry. Najbliższe uroczystości tegoroczne, str. 23.

KAZIMIERZ

z Bożego zmiłowania i Stolicy Apostolskiej łaski BISKUP PIŃSKI

1) *Czcigodnemu Duchowieństwu i Ukochanym Wiernym Diecezji Pińskiej pozdrowienie i błogosławieństwo w Panu.*

Ku końcowi zbliża się Jubileusz Odkupienia rodzaju ludzkiego, z łaskawości Namiestnika Chrystusa na cały świat rozciągnięty. Wielu z Was, Ukochani Moi, w rozważaniu nieskończonej dobroci i miłości Zbawcy naszego JEZUSA CHRYSTUSA, które się okazały w Jego Męce i Śmierci krzyżowej, obficie zaczerpnęli światła dla umysłu i żaru dla serca. Zasililiście też dusze Wasze łaskami, płynącemi z Sakramentów świętych przyjmowanych i z odpustów jubileuszowych, dzieląc się też niemi sercem hojnem i rozradowanem z duszami w czyśću cierpiącemi. Tam i ówdzie stanęły Krzyże Jubileuszowe, by miłość Bożą przypominając, rozciągnęły swe błogosławiące i uświęcające ramiona nad ziemią naszą ojczystą, nad naszemi miastami i wioskami, nad wszystkiemi warsztatami uczciwej pracy.

I dałby BÓG Najłaskawszy, by po tej ulewie łask ostało się i rozszerzyło się w poszczególnych duszach i całem społeczeństwie ludzkiem zrozumienie i przekonanie, że tylko TEN, który nas Męką i Śmiercią swoją odkupił i zbawił, jest i musi być naszym jedynym doradcą, nauczycielem i prawodawcą.

W wykorzystaniu należytem zasług Męki i Śmierci Zbawicielowej, w stałem i częstem zasilaniu się Chlebem Niebieskim, w ukochaniu serdecznem Chrystusowej i naszej Matki — MARYI Niepokalanej formujmy nasze myśli, zasady i życie. Jest to jedyna właściwa droga i wyjście ze ślepej ulicy kryzysu, na który za-

szedł świat, ufający jedynie swemu ludzkiemu rozumowi i sile swych mięśni, a zapominający o spaczeniu ludzkiej natury przez grzech.

Przepięknem nabożeństwem postanowiono zakończyć Jubileusz Odkupienia w Lurd, tam gdzie w cudownej grocie Massabielskiej objawiła się Niepokalana Panienka, łaskami i cudami wsławiona. Przez trzy ostatnie dni nieustannie dniem i nocą będzie tam sprawowana niekrwawa ofiara Mszy św., przypominając ludziom, że „Boska Eucharystja. to przedziwne jakoby środowisko życia chrześcjańskiego i jego najwyższy wyraz, a przez nią również Kalwaryjska Ofiara, w niekrwawy sposób ustawicznie ponawiana, są takiemi darami, że nietylko nic większego ludzkim umysłem nie da się pomyśleć, lecz zdaje się, że wszechmoc Boża kres swój w nich znalazła, że one aż do dna wyczerpały miłosierdzie Boże".*) Więc chociaż częściowo i my połączmy się z tą nieustanną modlitwą w Lurd przez żywy udział w uroczystem trzydniowem nabożeństwie, które niniejszem zarządzamy we wszystkich kościołach parafjalnych diecezji Naszej Pińskiej. Niech, powtórzmy za Ojcem Świętym, pochwalającym końcowe nabożeństwo jubileuszowe w Lurd, „ujrzy świat, troską o rzeczy doczesne skłócony, tylu waśniami rozdarty, całą rodzinę chrześcjańską jedną myślą, jedną wiarą i jedną modlitwą zespoloną, błagającą o przebaczenie dla upadłych, o pokój dla chwiejnych, pociechę dla nieszczęśliwych, chleb dla głodnych, wreszcie dla wszystkich zbłąkanych o światło prawdy i przystań zbawienia" *). Poza tem ze szczególniejszem uczuciem radości i wdzięczności bierzmy udział w nabożeństwach pasyjnych i wielkotygodniowych.

*) List Apostolski Ojca Świętego PIUSA XI do Biskupa Lourdes o uroczystem triduum mszalnem z dnia 10 stycznia 1935 r.

Łaska Pana naszego JEZUSA CHRYSTUSA niech Was, Najukochańsi, odnawia i umacnia, a dopływ jej obfity niech przemożną swą przyczyną wyjedna NIEPOKALANA.

Dan w Pińsku dnia 16 marca 1935 roku.

† KAZIMIERZ Bp.

---

2) Porządek Triduum na zakończenie Jubileuszu Odkupienia.

Dnia 26 kwietnia 1935 r. (piątek).

I. Przed południem.

1. Tam, gdzie to możliwe, Komunja generalna mężczyzn.
2. Suma z wystawieniem Najśw. Sakramentu. Podczas sumy kazanie na temat: „Ustanowienie Najśw. Sakramentu dowodem miłości Zbawiciela ku nam".
3. Po sumie modły o pokój przez odśpiewanie suplikacyj „Święty Boże".

II. Po południu. (O godz. 3-ciej). Na uczczenie śmierci Zbawiciela.

1. Droga Krzyżowa z uwzględnieniem podczas stacyj przemówienia na temat: „Tajemnica Odkupienia a miłość Jezusa ku nam".
2. Błogosławieństwo Najśw. Sakramentem."

Dnia 27 kwietnia (sobota).

I. Przed południem.

1. Rano tam, gdzie to możliwe, Komunja generalna niewiast.
2. Suma z wystawieniem Najśw. Sakramentu i kazaniem na temat: „Skutki Komunji św. w duszy".
3. Po sumie modły o pokój (jak wczoraj).

II. Po południu. (O porze odpowiedniej).

1. Hora sancta. Wystawienie Najśw. Sakramentu. Adoracja (względnie nieszpory).
2. Nauka na temat: „O XIX-wiekowem przebywaniu Pana Jezusa z ludźmi w Najśw. Sakramencie i przebywaniu do końca świata". Albo na temat: „Rola Maryi w Odkupieniu".
3. Litanja do Najśw. Serca Jezusowego (względnie do Najśw. Maryi Panny.

Dnia 28 kwietnia (niedziela),

Całodzienne wystawienie Najśw. Sakramentu.

I. Przed południem.

1. Rano, gdzie to możliwe, Komunja generalna dzieci lub młodzieży.
2. Suma uroczysta z kazaniem na temat: „Owoce Odkupienia".
3. Po sumie modły o pokój jak dni poprzednich.

II. Po południu.

1. Uroczyste nieszpory.
2. Kazanie na temat: „Korzystajcie z owoców Odkupienia". (Podkreślić konieczność wiernej służby Chrystusowi w czasach dzisiejszych).
3. Uroczysta procesja z Najśw. Sakramentem.
4. Te Deum.

NB. Tam gdzie można byłoby i należałoby dokonać poświęcenia krzyża jubileuszowego, uskutecznić to w jednym z dni poprzednich pomiędzy sumą a nieszporami.

3) *JEGO EKSCELENCJA KSIĄDZ BISKUP ORDYNARJUSZ dziękuje najserdeczniej i śle czułe pasterskie błogosławieństwo tym wszystkim Czcigodnym Księżom i Wiernym Diecezjanom, którzy indywidualnie lub zespołowo złożyli Mu swe życzenia z okazji Imienin.*

AKTA KURJI DIECEZJALNEJ.

Okólniki Wikarjatu Generalnego.

4) Do Wielebnych IMĆ Księży Proboszczów, Administratorów i p. o. Proboszczów.

Ministerstwo W. R. i O. P. zwróciło się do Kurji Diecezjalnej z następującą odezwą (z dnia 30 stycznia 1935 r. Nr. V 4608/34).

Zgodnie z przepisami, obowiązującemi w Kościele rzymsko-katolickim, na marginesach aktów urodzin osób zaślubionych, pomieszcza się wzmiankę o dopełnionym przez nich obrzędzie małżeństwa:

Brak tej wzmianki łącznie z innemi ustaleniami faktycznemi stanowi podstawę do domniemań, że dana osoba jest stanu wolnego.

Dla powiatowych władz administracji ogólnej, w szczególności w postępowaniu przy stwierdzaniu zdolności małżeńskiej lub zaświadczeniu braku przeszkód do zawarcia małżeństwa obywateli polskich zagranicą — wskazówka taka jest nader cenną.

W praktyce, spełniający obowiązki urzędników stanu cywilnego proboszczowie rzymsko-katoliccy odmawiają jednak częstokroć udzielania starostom tego rodzaju informacyj, zasłaniając się brakiem podstaw prawnych bądź okoliczności, iż dane te służyć mogą rzekomo wyłącznie przy ogłaszaniu zapowiedzi i w kraju.

Zważywszy, że

1) warunkiem otrzymania przez obywateli polskich ślubu zagranicą jest wylegitymowanie się przez narzeczonych świadectwem władz ojczystych o braku przeszkód małżeńskich;

2) świadectwa te na podstawie właściwych porozumień międzynarodowych wystawiają się dla obszaru Niemiec i w. m. Gdańska — w starostwie, dla innych obszarów zagranicznych — konsulowie R. P.;

3) omawiane zaświadczenia mają charakter samoistny, niezależny od zapowiedzi, które zresztą dla ślubów zawieranych pod rządami ustawodawstwa niemieckiego, ogłasza się w kraju ojczystym narzeczonych nie w trybie zapowiedzi z ambon, lecz wyłącznie w trybie ogłaszania w prasie;

4) u podstaw opisanego postępowania leży ochrona instytucji małżeństwa, jako takiego;

5) jak z wywodów powyższych wynika — stanowisko zajmowane przez proboszczów rzymsko-katolickich nie jest uzasadnione, opór zaś ich w uwzględnianiu odpowiednich wniosków władz — utrudnia należyte przeprowadzenie niezbędnych dochodzeń.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego prosi o spowodowanie wydania odpowiednich zarządzeń duchowieństwu celem udzielania władzom administracji ogólnej informacyj o wzmiankach, pomieszczonych na marginesach aktów urodzin osób zaślubionych, o dopełnionym przez nich obrzędzie małżeństwa.

Ministerstwo prosi o traktowanie tej sprawy, związanej nietylko z interesem prywatnych stron, ale, co więcej z interesem Państwa oraz samego Kościoła, jako strażnika sakramentu małżeństwa — jako pilnej i zawiadomienie o wydanych zarządzeniach.

Dyrektor Departamentu (—) *Fr. Potocki.*

W związku z powyższem i na skutek uchwały Komisji Prawnej Episkopatu Polski z dn. 20 lutego b. r., Kurja Diecezjalna poleca Wielebnym IMĆ Księżom Proboszczom, aby na żądanie

władz administracji ogólnej chętnie i bez żadnych trudności udzielali wiadomości o adnotacjach, uczynionych na marginesach aktów urodzenia osób, które zawarły związek małżeński.

Jednocześnie Kurja Diecezjalna przypomina wszystkim IMĆ Księżom Proboszczom obowiązek ścisłego stosowania się do wymagań Prawa Kanonicznego (Kan. 47, 1988, 1010, 1011, 1103), by na marginesach aktów urodzenia wpisywać wzmianki o zawarciu małżeństwa, unieważnienia małżeństwa, przyjęciu święceń kapłańskich lub złożeniu uroczystej profesji zakonnej.

Jeżeli księgi metrykalne z aktami urodzin osób o które chodzi, znajdują się w innej parafji, należy niezwłocznie powiadomić właściwego proboszcza o zaszłej zmianie co do stanu cywilnego tych osób i o konieczności wpisania odpowiedniej wzmianki do ksiąg metrykalnych.

Jeżeli księgi metrykalne z aktami urodzenia osób, o których wyżej była mowa, znajdują się zagranicą, powiadomienia o zaszłych zmianach należy nadsyłać do Kurji Diecezjalnej dla dalszego przesłania do właściwego miejsca.

---

5) Do Wielebnego Duchowieństwa diecezji Pińskiej.

Stosownie do kan. 1329, 1332, 1336, 1345, 1347 p. 1 Kodeksu Prawa Kanonicznego, wielokrotnie powtarzanych zaleceń Stolicy świętej (ostatnio z dnia 26 maja 1934 r.), uchwał Episkopatu Polski i postanowień Pińskiego Synodu Diecezjalnego (statuty: 491, 496, 499, 506) — Jego Ekscelencja Pasterz diecezji zarządza, co następuje:

1. W niedziele całego roku we wszystkich kościołach parafjalnych i quasi parafjalnych podczas głównej Mszy św. (Sumy) mają być głoszone *nauki katechizmowe.*

2. Cały materjał katechizmu katolickiego należy rozłożyć na *trzy lata.*

3. Poszczególne tematy trzeba poruszać kolejno w porządku systematycznym, przyczem *należy się trzymać jednego z załączonych tu planów* — rozkładów tematów katechizmowych, dostosowując je do potrzeb miejscowych.[1])

4. Kazania katechizmowe, głoszone *w adwencie,* będą miały za temat każdego roku naukę katolicką o rzeczach ostatecznych człowieka.

5. Podczas *niedziel wielkopostnych* każdego roku wyjaśniać należy naukę katolicką o poście, pokucie i warunkach dobrego przyjęcia sakramentu pokuty.

6. W *niedzielę Palmową* zamiast nauki katechizmowej odczytuje się Ewangelję o Męce Jezusa Chrystusa.

7. W *uroczystości:* Obrzezania Pańskiego, Trzech Króli, M. Boskiej Gromnicznej, Wielkiejnocy, Zielonych Świąt, ŚŚ. Apostołów Piotra i Pawła, Wniebowzięcią N. M. P., Wszystkich Świętych, Niepokalanego Poczęcia N. M. P., i Bożego Narodzenia należy wygłosić kazanie okolicznościowe.

8. Przy wykładzie katechizmu uwzględnić należy *obrzędy liturgiczne* i objaśniać je okolicznościowo. — Tam, gdzie na nieszpory uczęszcza większa liczba wiernych — przeprowadzać od czasu do czasu specjalne katechizmowe nauki liturgiczne.[2])

9. W dni niedzielne i świąteczne podczas każdej Mszy świętej, jeżeli na niej jest choć kilka osób należy odczytywać po polsku *przypadające* na ten dzień wyjątki z Pisma św. *(lekcje i ewangelje);* tam, gdzie o tej samej porze odprawia się dwie lub więcej Mszy św., odczytuje się słowa Pisma św. tylko podczas jednej Mszy św.

10. Nauki katechizmowe powinny być wygłaszane bardzo *przystępnie,* tak, żeby wszyscy obecni w kościele mogli je zrozumieć; mają też być dostosowane do warunków życia współczesnego i do potrzeb miejscowych.

11. Przystępność wykładu, obrazowość języka, częste podawanie przykładów, branych z życia — nie powinny w niczem osłabiać gruntowności podawanej nauki, którą *czerpać należy ze źródeł pierwszorzędnych:* Pismo św., dzieła Ojców Kościoła, orzeczenia soborów i Stolicy św., encykliki papieskie, Kodeks Prawa Kanonicznego, Katechizm Soboru Trydenckiego (Catechizmus ad Parochos, Catechismus Romanus[3]), Katechizm Katolicki kardynała Gaspariego[4]);

---

1) Przegląd Homiletyczny 1930 str. 204 i następne roczniki.

2) Zaleca się jaknajgorręcej czasopismo „Mysterium Christi" — (Kraków ul. św. Marka 10 rocznie 6 zł.).

3) Rzym — Księgarnia Maziettiego.

4) po łacinie — Rzym drukarnia Watykańska; po polsku — Poznań, Księgarnia św. Wojciecha.

poza tem korzystać można z poważanych dzieł i podręczników teologicznych, a w ostatnim dopiero rzędzie i z gotowych podręczników nauk katechizmowych.[5])

12. Przy każdym kościele parafjalnym i quasi parafjalnym powinna być zaprowadzona Księga posiewu Słowa Bożego, do której będą skrupulatnie zapisywane krótkie streszczenia wygłoszonych nauk (statut 507 S. P.) Księgę tę należy przedstawić do kontroli podczas wizyt dziekańskich i podczas biskupiej wizytacji pasterskiej.

13. Zachowanie wszystkich punktów niniejszego rozporządzenia obowiązuje od pierwszej niedzieli maja b. r.

5) Ks. Kłosa („poznańskie"), Ks. Bobicza, T. Tötha i wielu innych.

6) Plan nauk katechizmowych.

(Według katechez Stieglitza; przyjęty w diec. Sandomierskiej).

Rok I.

1. *Cel życia.* Bóg i niebo. Zadanie życia: służyć Bogu, pełnić wolę Boga. Wola Boga: wiara, przykazania, środki łaski. Zastosowanie.

2. *Objawienie Boskie:* Przez patrjarchów, proroków, Jezusa Chrystusa. Objawienie od Boga Wiecznej Prawdy dla naszego zbawienia; droga do nieba. Zastosowanie.

3. *Kościół nauczycielem objawienia.* Objawienie od Chrystusa przeszło na Apostołów i ich następców, a więc jest w Kościele katolickim. Wiara to to, co Bóg objawił, a Kościół naucza. Kościół nauczycielem objawienia (wiary). Wiara — łaską.

4. *Pismo święte i tradycja.* Pismo święte czyli Biblja — objawienie pisemne. Podanie czyli Tradycja — objawienie ustne. Język Pisma świętego. Tłumaczenie Biblji. Czytanie Pisma świętego. Stary Testament. Nowy Testament.

5. *Konieczność wiary.* Wiara konieczna do zbawienia. Tylko prawdziwa wiara zbawia. Prawdziwa wiara tylko w Kościele katolickim. Duch Św. utrzymuje czystość wiary katolickiej.

6. *Własności wiary.* Musimy wierzyć we wszystko, a nietylko w niektóre prawdy, wierzyć mocno, bez cienia wątpliwości, wierzyć żywo, żyć podług wiary.

7. *Wyznanie wiary.* Wierzyć w sercu, zewnętrznie wyznawać, znak wiary, znak krzyża; nagroda wiary — niebo.

8. *Istota i przymioty Boga.* Bóg jest duchem, Bóg jest wszechmocny, wszechwiedzący, wieczny, niezmienny.

9. *Przymioty Boga.* Bóg jest najmędrszy, wszechmocny, najświętszy, najsprawiedliwszy.

10. *Przymioty Boga.* Bóg jest dobrotliwy, miłosierny, prawdomówny, wierny.

11. *Bóg istnieje.* Przekonywa nas o tem świat widzialny, głos sumienia, objawienie. Bóg jest tylko jeden.

12. *Trójca Przenajświętsza.* Tajemnica wiary. Prawdy wiary, prawdy rozumu. Dzieła 3 Osób Boskich.

13. *Dzieło stworzenia i Opatrzność Boża.* Świat z niczego stworzony na chwałę Boga dla dobra ludzi. Bóg rządzi światem i utrzymuje go. Zło na świecie Bóg dopuszcza.

14. *Aniołowie Boży.* Aniołowie czyste duchy, pełni świętości, wiedzy i mocy. Upadek aniołów, złe duchy — nasi wrogowie. By nam nie szkodziły — należy czuwać i modlić się. Dobrzy aniołowie nasi przyjaciele. Za to czcić ich, dziękować za opiekę i słuchać trzeba.

15. *Człowiek wyobrażeniem Boga.* Obraz naturalny: dusza, rozum, wolna wola, nieśmiertelność. Obraz nadnaturalny: pełen łaski — dziecię Boga i dziecię nieba; pełen rozumu i dobrej woli, wolny od zła i cierpień.

16. *Grzech pierworodny.* Przed grzechem: pierwsi ludzie pełni łaski, a więc dzieci nieba i dzieci Boga. Pełni rozumu i dobrej woli, wolni od wszelkiego nieszczęścia i nieśmiertelni. Po grzechu: pełni niełaski, a więc dzieci szatana i dziedzice piekła, pełni nierozumu i złej woli, pełni nieszczęść i śmiertelni.

17. *Obietnica zesłania Odkupiciela.* Obietnica ta, dana pierwszym rodzicom, odnowiona została przez Proroków. Proroctwa o Odkupicielu: czas i miejsce narodzenia Jego, życie i męka. Wieczne trwanie Kościoła.

18. *Jezus Chrystus zwiastowany Odkupiciel.* Jezus nasz Odkupiciel, Syn Boga, Pan nasz. Wcielenie przez Ducha Św. Marja Matka Boża, Józef Opiekun.

19. *Jezus Chrystus prawdziwy Bóg.* Prorocy to zapowiedzieli, Chrystus zaprzysiągł, zatwierdził, przypieczętował; Ojciec niebieski uroczyście zaświadczył.

20. *Jezus Chrystus prawdziwy Bóg.* Taka jest nauka Apostołów, że Chrystus jest prawdziwym Bogiem, że w Nim mieszka pełnia Bóstwa, że Jemu należy się cześć. Nauka Kościoła.

21. *Jezus Chrystus Bóg-Człowiek.* W Chrystusie jest natura Boska i ludzka. Nutura Boska pochodzi od Ojca, natura ludzka z Marji — przez Ducha Św. Wcielenie.

22. *Młodość Pana Jezusa.* Narodzenie, pasterze przy żłobku, ofiarowanie, Mędrcy ze wschodu, ucieczka do Egiptu, Jezus 12-letni w świątyni, życie Pana Jezusa w Nazarecie.

23. *Publiczne życie Pana Jezusa.* Chrzest Pana Jezusa, kuszenie na puszczy, pierwsi uczniowie; Pan Jezus naucza.

24. *Świętość, cuda i proroctwa P. Jezusa.* Świętość życia, cnoty P. Jezusa, cuda i proroctwa.

25. *Męka P. Jezusa.* Pan Jezus w Ogrójcu przed Annaszem i Kaifaszem, przed Piłatem i Herodem, biczowanie i cierniem ukoronowanie, droga krzyżowa i śmierć P. Jezusa.

26. *Zadość uczynienie Chrystusa.* Śmierć Chrystusa życiem dla nas; umarł za wszystkie grzechy. Męka Chrystusowa jest nieskończonej wartości. Bez wyznania wiary, zachowanie przykazań, użycia środków łaski niema odkupienia.

27. *Zmartwychwstanie Pana Jezusa.* Złożenie ciała do grobu; Dusza Chrystusa w otchłani; Chrystus zmartwychwstał prawdziwie; liczni świadkowie widzieli i rozmawiali z Chrystusem; Zmartwychwstanie Chrystusa — fundamentem wiary.

28. *Wniebowstąpienie Pana Jezusa.* Własną mocą z ciałem i duszą Chrystus wstąpił do nieba, z góry Oliwnej. Chrystus, w niebie uwielbiony jest Orędownikiem naszym u Ojca, przygotowuje tam mieszkanie.

29. *Chrystus naszym Sędzią.* Zapowiedź sądu ostatecznego w ewangelji; znaki na niebie, krzyż, Chrystus Sędzią świata, wyrok na dobrych i złych. Cel sądu ostatecznego — dobrym na chwałę, złym na wstyd, by jawną się stała Opatrzność Boska, dla wsławienia Chrystusa.

30. *Dar Zielonych Świątek.* Istota Ducha Św., jego pochodzenie, mieszkanie; działalność Ducha Św. w Kościele, w duszach.

31. *Założenie i rozszerzenie Kościoła.* Duch Św. dokonywa utworzenie Kościoła. Rozszerzenie Kościoła przez Apostołów. Kościół zebraniem wszystkich chrześcijan; Piotr widzialną głową Kościoła, Chrystus — niewidzialną.

32. *Ustrój Kościoła.* Piotr — głową Kościoła, namiestnik Chrystusa; Kościół ma widzialną społeczność i widzialną głowę. Papież następcą Piotra; biskupi — następcami Apostołów. Kapłani współpracownikami, czyli pomocnikami biskupów.

33. *Zadanie Kościoła.* Urząd nauczycielski: nauka religji, kazanie. Urząd kapłański: ofiara Mszy św., Sakramenta. Urząd pasterski: przykazania, kary. Kościół przewodnikiem do nieba. Szkołą cnót.

34. *Znamiona Kościoła.* Kościół Chrystusa musi być: jednym w wierze, w ofierze, Sakramentach i głowie; świętym w nauce, w środkach uświęcenia i świętych; katolickim co do czasu i miejsca, zawsze i wszędzie; apostolskim w nauce, i swych zwierzchnikach.

35. *Prawdziwy Kościół Chrystusowy.* Wszystkie powyższe znamiona posiada tylko Kościół katolicki, on więc jest prawdziwym Kościołem Chrystusa.

36. *Kościół jest nieomylny w rzeczach wiary i moralności.* Kościół nauczający jest nieomylny: „Oto Ja jestem z wami“... „Duch prawdy nauczy was“... „Bramy piekielne nie zwyciężą go“... „Filar i utwierdzenie prawdy“... Papież nieomylny jako najwyższy nauczyciel: „Szymonie, Jam prosił za tobą“... „Tyś jest Piotr“... „Paś baranki moje“...

37. *Jedynie Kościół katolicki może nas zaprowadzić do nieba.* Nie może mieć Boga za ojca, kto nie ma Kościoła za matkę. Błądzący z własnej winy. Błądzący bez winy. Posłuszeństwo względem Kościoła.

38. *Świętych obcowanie.* Potrójny Kościół. Rodzina Świętych. Pomoc Świętych.

39. *Grzechów odpuszczenie.* Chrystus ustanowił Sakrament Pokuty. Konieczność spowiedzi. Jej zbawienne owoce. Odpusty.

40. *Ciała zmartwychwstanie. Żywot wieczny.* Symbole zmartwychwstania. Jego pewność. Przemienienie ciał. Cel zmartwychwstania: wieczne bez końca szczęście dla dobrych, wieczne nieszczęście dla złych.

41-44. *O 4 rzeczach ostatecznych.* (W 4 niedzielę Adwentu).

45-50. *O Sakramencie Pokuty i Komunji świętej.* (W sześć niedziel Wielkiego Postu).

Rok II.

1. *Wiara sama nie wystarcza do zbawienia;* potrzeba zachowywać przykazania Boże. Przykazania Boże to wola Boża. Dekalog, ogłoszony na Synai, a potwierdzony przez Chrystusa, reguluje nasz stosunek do Boga, do samego siebie i do innych ludzi.

2. *I Przykazanie.* Nakazuje cześć Boga.

a) wewnętrzną: przez wiarę, nadzieję i miłość, uwielbienie, poddanie się woli Bożej.

b) zewnętrzną: przez uczęszczanie na nabożeństwa, składanie rąk, klękanie.

Grzechy przeciwne czci Boga: zaniedbywanie nabożeństwa, zachowanie się podczas niego z nieuszanowaniem.

3. *Grzechy przeciwko wierze.* Przysłuchiwanie się mowom bezbożnym, czytanie bezbożnych książek i pism, dobrowolne powątpiewanie w wierze, obojętność w wierze, wyparcie się wiary, błędnowierstwo, niewiara.

4. *Grzechy przeciwko nadziei.* Zuchwalstwem jest za wiele ufać, zwątpieniem za mało ufać; rozpaczą wcale nie ufać.

5. *Grzechy przeciwko miłości.* Obojętność względem Boga, niechęć względem Boga, nienawiść ku Bogu.

6. *Zabobony.* Fałszywa cześć Boga, środki tajemne. Wróżby, czary.

7. *Świętokradztwo i bluźnierstwo.* Znieważanie Bogu poświęconych rzeczy, osób lub miejsc. Mowy wzgardliwe przeciwko Bogu, Świętym lub rzeczom św.

8. *Cześć świętych.* Słuszną i zbawienną rzeczą jest cześć świętych. Cześć Boga i Świętych. Cześć Marji. Święci to przyjaciele i słudzy Baga.

9. *Cześć obrazów i relikwij.* Modlenie się przed obrazami, cześć relikwij, cuda i nadzwyczajne łaski.

10. *II Przykazanie.* Przysięga i krzywoprzysięstwo. Klątwy. Pojęcie przysięgi. Przysięga jest wyznaniem wiary. Grzechy przy składaniu przysięgi. Krzywoprzysięstwo, urąganie Bogu. Kary Boże za nadużycie przysięgi.

11. *Śluby.* Zamiar a ślub. Roztropność w składaniu ślubów. Spełnienie ślubów.

12. *III Przykazanie.* Święcenie niedzieli przez słuchanie Mszy św. i kazania, przyjmowanie sakramentów, pełnienie uczynków miłosiernych. Znieważanie niedzieli przez roboty służebne, pijaństwo, wyuzdane zabawy.

13. *O pracy w niedzielę w nagłej potrzebie* lub za pozwoleniem Kościoła.

14. *IV Przykazanie.* Obowiązki dzieci względem rodziców i ich zastępców. Cześć, miłość, posłuszeństwo. Godność rodziców, ich trudy przy wychowywaniu dzieci. Dzieci grzeszą: przez zuchwałe, grubjańskie zachowanie się względem rodziców, przez odmawianie im pomocy w potrzebie, przez zasmucanie ich lub gniewanie, przez niesłuchanie ich rozkazów. Złym dzieciom grozi Bóg wiecznem potępieniem, dobrym obiecuje swe błogosławieństwo i wieczną szczęśliwość.

15. *Obowiązki rodziców.* Co do ciała i duszy. Przyuczanie do pracy. Wpajanie zasad religijnych. Środki do dobrego wychowania dzieci, dobry przykład. Skutki dobrego wychowania dzieci dla rodziców i społeczeństwa.

16. *Obowiązki wzajemne pracodawców i pracujących.*

a) Sprawiedliwa zapłata, ludzkie obchodzenie się podczas choroby, troska o dobro religijne.

b) Sumienna praca i poszanowanie dobra pracodawcy, posłuszeństwo, uszanowanie, wierność.

17. *Obowiązki względem zwierzchności duchownej i świeckiej.* Miłość, uszanowanie, posłuszeństwo, płacenie podatków.

18. *O miłości Ojczyzny.*

19. *V Przykazanie.* Zabrania zabijać, bić, ranić, szastać zdrowiem i życiem. Samobójstwo.

20. *Zgorszenie.* Kuszenie do złego, zły przykład. Owoce zgorszenia, pokuta za zgorszenie, obowiązek naprawy zgorszenia.

21. *VI Przykazanie.* Czystość w myślach, w mowie i postępowaniu.

Niebezpieczeństwa dla czystości: nieprzyzwoite widowiska, tańce, złe książki, źli towarzysze i t. d. Skutki rozpusty.

22. *Środki do zachowania czystości duszy i ciała.* Unikanie okazji, częste i godne przyjmowanie świętych Sakramentów, szczególne nabożeństwo do N. M. Panny, pamięć na obecność Boga i Anioła Stróża, myśl o śmierci i sądzie.

23. *VII Przykazanie.* Cudza własność jest święta. Narusza się ją: przez kradzież, grabież, oszustwo, wyzysk, lichwę. Przechowujący lub kupujący rzeczy cudze. Cudzą rzecz trzeba zwrócić właścicielowi, bo inaczej niema przebaczenia.

24. *VII Przykazanie.* Wypasanie zbóż i łąk, obrywanie owoców w cudzych ogrodach, zaorywanie miedz, fałszowanie produktów spożywczych, kradzież drzewa z lasu.

25. *VIII Przykazanie.* Trzeba zawsze mówić prawdę. Grzechy: fałszywe świadectwo przed sądem, kłamstwo, obłuda.

26. *O poszanowaniu sławy bliźniego.* Każdy ma prawo do dobrego imienia. Grzechy: obmowa, oszczerstwo, plotkarstwo, fałszywe podejrzenie. Naprawienie obmowy, odwołanie potwarzy.

27. *IX Przykazanie.* Grzeszne żądze. Nieczyste myśli i pragnienia.

28. *X Przykazanie.* Chciwe żądze i pragnienie nieuczciwego majątku.

29. *Dwa przykazania miłości.*

30. *Przykazania kościelne.* Władza Kościoła. Kościół ma władzę stanowić przykazania, wierni mają obowiązek słuchać Kościoła. Pięć przykazań kościelnych.

31. *I i II przykazanie Kościoła.* Uroczystości Pańskie, Najświętszej Marji Panny, Świętych Pańskich. Obowiązki katolika w niedzielę i święta: Msza św. i kazanie. Zwalnianie od tego obowiązku. Choroba, niemożność, pielęgnowanie chorych. Grzechy: opuszczenie Mszy św. przez niedbalstwo, nieskromne zachowanie się.

32. *Post i wstrzemięźliwość.* Istota postu i wstrzemięźliwości. Kiedy obowiązują; dlaczego są nakazane.

33. *IV i V przykazanie kościelne.*

34. *O grzechu.* Istota grzechu, grzech śmiertelny i powszedni. Ich skutki.

35. *Siedm głównych źródeł grzechów.* Zazdrość — życzliwość. Gniew — łagodność. Lenistwo — pilność. Obżarstwo i pijaństwo — umiarkowanie.

37. *Grzechy przeciw Duchowi Św.*

38. *Grzechy wołające o pomstę do Boga.*

39-41. *Grzechy cudze.* (1-3), (4-6), (7-9).

42. *Cnoty Boskie czyli teologiczne.*

43. *Cnoty główne.*

44-47. *O 4 rzeczach ostatecznych.* (W cztery niedziele adwentu).

48-53. *O Sakramencie pokuty i o Komunji św.* (w sześć niedziel W. Postu).

Rok III.

1. *O łasce.* Łaska uświęcająca i uczynkowa.

2. *Środki łaski.* Sakramenty święte jako źródła uświęcenia. Chrystus je ustanowił; ich wielkość i skutki.

3. *Chrzest — odrodzenie duchowe.* Jego konieczność do zbawienia. Chrzest uroczysty i w nagłej potrzebie. Chrzest z wody, krwi i pragnienia.

4. *Przyrzeczenie na chrzcie św.* Rodzice chrzestni. Ceremonje chrztu św.

5. *Bierzmowanie.* Łaski sakramentalne. Dary Ducha Św. Obrzędy.

6. *Najświętszy Sakrament.* Symbole Starego Testamentu. Obietnica P. Jezusa.

7. *Najświętszy Sakrament.* Ustanowienie na Ostatniej Wieczerzy. Władza dana Apostołom i ich następcom.

8. *Najświętszy Sakrament.* Obecność Pana Jezusa w Eucharystji. Adoracja N. Sakramentu.

9. *Najświętszy Sakrament.* Komunja św. Przygotowanie i dziękczynienie.

10. *Najświętszy Sakrament.* Komunja częsta i codzienna. Wijatyk.

11. *Najświętszy Sakrament.* Komunja świętokradzka.

12. *Pierwsza ofiara.* Istota ofiary. Ofiara Abla. Ofiary Starego Testamentu. Ofiara Mszy św.

13. *Ofiara krzyżowa. Ofiara Mszy św.*

14. *Msza św. — nieustająca ofiara.* Ofiara pochwalna, dziękczynna, przebłagalna i błagalna.

15-20. *Wykład Mszy św.*

21. *Sakrament Kapłaństwa..*

22. *Kapłaństwo wielka godność — ciężkie brzemię.*

23-26. *Małżeństwo.*

27. *Ostatnie namaszczenie.*

28. *Sakramentalja.*

29-30. *O modlitwie.*

31-33. *Modlitwa Pańska.* (1-3), (4-5), (6-7).

34-35. *Pozdrowienia Anielskie.*

36-37. *Różaniec.*

38. *Doskonałość chrześcijańska.*

39. *Ośm błogosławieństw.*

40. *Wzór doskonałego chrześcijanina.*

41-44. *O czterech rzeczach ostatecznych.* (W cztery niedziele Adwentu).

45-50. *O Sakramencie Pokuty i o Komunji św.* (W sześć niedziel W. Postu).

II Plan nauk katechizmowych.

(Ks. kan. Handlossa. Wiedeń.)

I rok. Skład Apostolski.

1. „Wierzę“. Wiara moja jest pewniejsza, niż wszelkie poznanie; dwojakie znaczenie słowa „wierzyć“ — jako mniemanie niepewne

i jako najpewniejsze przekonanie! Jest bardziej niezbędna, niż wszelka wiedza. Wzbogaca bardziej, niż wszelkie dostatki ziemskie. (Na I niedzielę Adwentu: „Niebo i ziemia przeminą, ale słowa moje nie przeminą“).

2. Skąd pochodzi nowoczesna niewiara? Tkwi ona: a) w głowie, brak wykształcenia podstawowego i dalszej pracy, książki i gazety, robota wrogów wiary; b) w sercu: namiętności, zaniedbanie praktyk religijnych, a zwłaszcza modlitwy.

3. Obowiązek oświecania się w rzeczach wiary: tego wymaga moja dusza dążąca do prawdy i Bóg, który jest samą prawdą. Obowiązkowi temu zadość czynię przez słuchanie (kazania), czytanie, pytanie.

4. Jest Bóg! Świadczy o tem świat dokoła nas, sumienie w nas, objawienie nad nami.

5. Bóg jest wszechobecny: korzyści i ćwiczenie się w pamięci na obecność bożą.

6. Bóg jest miłosierny. Dowodzi tego każdy ołtarz, chrzcielnica, konfesjonał, cmentarz, każdy krzyż.

7. Opatrzność Boża: Bóg nas prowadzi dobrotliwie, mądrze, wszechpotężnie. — Ufajmy!

8. Dobrzy aniołowie: miłują nas — przestrzegają — czuwają nad nami. Nabożeństwo do anioła Stróża.

9. Złe duchy: Istnienie: Moc i niemoc. Zwalczanie.

10. Świat stworzony przez Boga. Nauka płynąca z rozważania dzieła stworzenia. Pan jest jedynym Bogiem i Stwórcą, stworzenia nie są bogiem twoim; one winny mówić ci codziennie w tygodniu o twym Stwórcy.

11. Człowiek stworzony przez Boga: pochodzi od Boga, należy do Boga, idzie do Boga.

12. Dogmaty stworzenia człowieka: przez Boga stworzony, dusza z Boga, ciało z ziemi. Jedność rodzaju ludzkiego.

13. Dusza jest nieśmiertelna: dwie wieczności ma człowiek w swej dłoni: jedną szczęśliwą, drugą nieszczęśliwą — do niego należy wybór.

14. „Ze śmiercią wszystko się kończy“. My wierzymy w dalsze życie po śmierci: Mówi nam o tem przekonanie ogółu, wewnętrzny pęd do prawdy i sprawiedliwości, który w życiu nigdy nie może być zaspokojony, i słowo Boże.

15. Grzech pierworodny: Istnienie, szkodliwość, wnioski (czuwać, walczyć z pożądliwością, modlić się).

16. Prawda o śmierci: Śmierć — to pokuta, upomnienie, pociecha, błogosławieństwo.

17. Odkupiciel był nam potrzebny. Umysłem swoim nie moglibyśmy poznać dobra, wolą — czynić dobrze, życiem nie zdołalibyśmy odpokutować za grzechy własne.

18. Chrystus — obiecany Odkupiciel: co przepowiedział o Nim Stary Testament?

19. Ewangelje: są autentyczne i zasługują na wiarę.

20. Wartość czytania Pisma św. do czego nam pomaga? Pomaga do poznania Boga, Chrystusa, nas samych (przepisy o czytaniu Pisma św.).

21. Chrystus — Syn Boży. Świadczą o tem Jego słowa, Jego cuda, Jego życie.

22. Życie Chrystusa — wzorem dla nas. I. Pokora i posłuszeństwo względem Ojca.

23. Życie Chrystusa — wzorem dla nas. II. Miłość i miłosierdzie względem ludzi (przykłady z ewangelji).

24. Krzyż Chrystusa ukazuje: jak wielkie są nasze grzechy, jak wielka jest miłość Pana, jak bogate jest odkupienie.

25. Zmartwychwstanie Chrystusa: fakt, wnioski (wierzyć w Pana, dla Niego żyć).

26. Wniebowstąpienie Chrystusa: On jest Królem nieba, świata, ludzi, przyszłości, wieczności — moim Królem.

27. Nasze zmartwychwstanie: jest dla nas pociechą i upomnieniem (do utrzymania ciała w świętości).

28. Duch Św. Co o Nim mówi Chrystus, jak my Go czcić powinniśmy (wiernością względem Jego natchnień).

29. Kościół katolicki: założony przez Pana jako dalszy ciąg Chrystusa z Jego potrójnym urzędem.

30. Cechy Kościoła: Jak Kościół jest jednolity, a jak niejednolite są sekty.

31. Cechy Kościoła: Kościół jest święty: dowodzą tego liczni święci.

32. Składniki występne i ludzkie w Kościele: przez Chrystusa przepowiedziane (kąkol i pszenica) — Kościół składa się z ludzi ułomnych — Kościół, jak Zbawiciel, istnieje dla grzeszników.

33. Kościół jest powszechny: przeciwieństwo do kościołów narodowych.

34. Kościół pochodzi od Chrystusa: sekty pochodzą od swych założycieli.

35. Kościół jest nieomylny: ponieważ poręczył go Chrystus i omylność ludzka tego wymaga. Dokładne wyjaśnienie!

36. Tylko Kościół zbawia. Znaczenie dogmatu — wielka to dla nas łaska — wdzięczność ma się wyrazić w ścisłem zespoleniu z Kościołem.

37. Kościół — Matka nasza: wierzyć w niego, być posłusznym, miłować go, wyznawać i bronić.

38. Świętych obcowanie: kto do niego należy, co mamy z tego, co możemy dać.

39. Święci w niebie są naszym wzorem, radością, orędownikami (wartość żywotów świętych).

40. Królowa wszystkich Świętych. Marja stała się Królową dzięki wybraniu Jej na Matkę Boga, dzięki swej czystości, dzięki niekrwawemu męczeństwu swemu, dzięki swej wielkiej miłości.

41. „Aż ostatni grosz będzie wypłacony". Czyściec jako dowód sprawiedliwości i miłosierdzia Bożego.

42. Nasze obcowanie z duszami czyścowemi: w modlitwie i ofierze.

43. Sąd szczegółowy: rozstrzyga natychmiast po śmierci — na zawsze — według najściślejszej sprawiedliwości.

44. Sąd ostateczny: jako usprawiedliwienie Boga i Jego rządów.

45. Piekło: piekło istnieje (zapewnienia Chrystusa) — dla niepokutujących grzeszników — na wieki.

46. Niebo: jest piękne, wieczne, warte wszelkich wysiłków i zabiegów.

II rok. Przykazania i sprawiedliwość chrześcijańska.

1. O sumieniu: Czem jest, jak się dzieli (prawdziwe, fałszywe, luźne, skrupulatne, delikatne sumienie).

2. O sumieniu: jak się zatraca, jak się je kształci.

3. Pokusy: skąd pochodzą (z trojakiego źródła), do czego prowadzą, jak je możemy zwyciężyć.

4. Grzech: zapatrywania ludzi na grzech (jako na słabość, konieczność), sąd o nim Boga.

5. Grzech śmiertelny: przekleństwo grzechu śmiertelnego: wykazuje upadek pierwszych ludzi w raju — Chrystus na krzyżu — potępienie w piekle.

6. Drogi do grzechu śmiertelnego: oziębłość, zaniedbywanie modlitwy, grzechy powszednie, szukanie okazji do złego.

7. „Będziesz miłował Pana Boga Twego". Miłość Boga winna być większa nade wszystko — musi się ujawniać nie w uczuciu ani w słowie tylko, lecz w czynie.

8. „Będziesz miłował bliźniego swego, jak siebie samego": jak bardzo podkreślił Pan, kogo mamy widzieć w bliźnim, jak będziemy według stopnia miłości swej sądzeni.

9. „Miłujcie nieprzyjaciół swoich". Tego żąda od nas Chrystus własnem słowem i przykładem.

10. O miłości siebie i o samolubstwie. Pierwsze jest rzeczą słuszną i konieczną, drugie — korzeniem wszystkich grzechów.

11. I przykazanie. O wierze. Istota, konieczność, zachowanie, ćwiczenie się w wierze.

12. Wątpliwości w rzeczach wiary i niewiara.

13. Co prowadzi do niewiary? Przyczyny zawinione: zaniedbanie modlitwy, zawiniona nieznajomość, namiętności (zmysłowość i pycha). Przyczyny z cudzej winy: otoczenie, wychowanie, złe doświadczenia itp. (Uw. tł. Zmiana tekstu w przekładzie na życzenie Autora!)

14. Odstępstwo od wiary: przyczyny, skutki.

15. Nowoczesne zabobony: Spirytyzm, akkultyzm... Kto odmawia wiary Bogu, ten wpada w zabobony djabelskie.

16. Bojaźń świata i bojaźń Boga (wg. lekcji z 5 niedz. po Ziel. Św.).

17. II przykazanie. Przestrzeganie świętości Imienia Bożego. Imię Boże jest najpiękniejsze, najświętsze, najpotężniejsze. Święci się to imię przez oddawanie mu czci, modlitwę.

18. Bluźnierstwa i przekleństwa: są modlitwą piekła i sprowadzają też błogosławieństwa piekła.

19. Przysięga i śluby: co to jest przysięga — kiedy dozwolona — jaki grzech — kiedy będzie ślub prawdziwy i jak obowiązuje.

20. III przykazanie. Jarzmo pracy: przekleństwo, istota, błogosławieństwo pracy.

21. Święcenie niedzieli: co powinniśmy oddać Bogu — co daje nam za to Pan Bóg.

22. IV przykazanie. Czego żąda od dzieci? Czci, miłości, posłuszeństwa.

23. Czego żąda IV przykazanie od rodziców? Wychowania dzieci w karności, przykładu troskliwości o przyszłość dziecka.

24. Czego żąda IV przykazanie od obywateli? Poszanowanie państwa, posłuszeństwa względem prawa, świadczenia na rzecz państwa.

25. V przykazanie. Grzechy co do życia bliźniego: czy uśmiercanie jest dozwolone?

26. Grzechy co do własnego życia (samobójstwo — narażanie życia na niebezpieczeństwo — marnowanie sił żywotnych jako skutek folgowania namiętnościom). Bóg nas stworzył, utrzymuje, ma wyłączne prawo do przecięcia pasma naszego żywota.

27. „Biada światu dla zgorszenia": co to znaczy — ile wyrządza szkód — jak zgorszenie naprawić.

28. Ucieczka przed najbliższą okazją: najbliższa okazja jest najbliższą drogą do grzechu ciężkiego — jak bardzo trzeba jej unikać — co za okazje?

29. Gniew: jako popęd naturalny — jako rzecz dozwolona — jako nakaz — jako grzech.

30. „Mnie pomsta". Nienawiść: jako grzech ciężki, jako przeszkoda do otrzymania przebaczenia od Boga.

31. VI przykazanie. Skutki grzechu (w duchu prowadzić do szpitali, domów obłąkanych, na groby, do piekła).

32. „Jak piękny jest rodzaj czysty"! (piękno — pokój — szczególna nagroda w niebiesiech).

33. VII przykazanie. Własność: jej prawa i granice.

34. VII przykazanie. Własność: Bóg — właścicielem, my — użytkownikami.

35. Grzechy przeciwko VII przykazaniu. Słudzy względem pracodawców — panowie względem sług (zatrzymanie zapłaty), kupno i sprzedaż (oszustwo) itp.

36. Dobra niesprawiedliwie nabyte: pożerają dobra prawe — czynią zgon ciężkim.

37. VIII przykazanie. Kłamstwo: psuje charakter — nadwerężą wspólne zaufanie — czyni człowieka podobnym do kłamcy w zaraniu dziejów i niepodobnym do Boga, prawdy przedwiecznej.

38. „Nie sądźcie"! Bóg zabronił posądzania: a) ponieważ my ludzie nie sądzimy zgodnie z rzeczywistością, b) ponieważ nie jesteśmy bezstronni, ponieważ Bóg zastrzega sąd sobie samemu.

39. Zniesławienie i potwarze: wyrządzają wielkie szkody, b) są trudne do naprawienia, c) i dlatego nie łatwo bywają przebaczane.

40. „Nie pożądaj..." Zakazane są wszelkie złe myśli i pożądliwości: a) ponieważ Bóg bada serca, b) z pożądliwością płyną złe uczynki. „Z serca człowieka pochodzi cudzołóstwo"...

41. Przykazania kościelne. Kościół ma prawo i obowiązek dawać przykazania — za niemi stoi Chrystus („Kto was słucha"...) — może je zmieniać.

42. O obowiązku słuchania mszy św. a) nakaz Chrystusa: Kościołowi pozostawiono jedynie bliższe określenie obowiązku, b) kiedy powinienem mszy słuchać, kiedy wolno mi ją opuścić?

43. Rok kościelny w swej strukturze, w uroczystościach, w idei — (przeżywać życie Chrystusowe).

44. Przykazanie zachowania postu opiera się na nakazie czynienia pokuty — na naśladowaniu Chrystusa — na posłuszeństwie Kościołowi.

45. O pysze i pokorze. Wszystko mamy od Boga jako Jego dar, niema powodu do wynoszenia się — pycha to kłamstwo, pokora — prawda rzetelna.

46. Na czem polega — co za głupota — jak je zwalczać.

47. O zazdrości. Czem jest — kto jej podlega, jakie szkody wyrządza, jakie są środki zaradcze.

48. W jaki sposób mogę stać się świętym? Przez wolność od grzechu — modlitwę — pełnienie obowiązków z miłości Boga.

III rok. O łasce i środkach łaski.

1. O łasce uświęcającej: czem jest (uczestnictwem w naturze Boga) — co warta (tyle, co niebo i Bóg) — jak się zyskuje — jak się traci.

2. O łasce posiłkowej: jej działanie, jej wartość (co kosztowała) — jej owocność (jako zalążek wielu łask, jeżeli się ją należycie pielęgnuje) — opór łasce i odpowiedzialność.

3. O modlitwie: jak jest niezbędna (z natury, z objawienia) — jak skuteczna — jak pocieszająca).

4. Najważniejsze właściwości modlitwy: ufność (w Imieniu Jezusa), poddanie się, pobożność, wytrwałość.

5. Sakramenty: co w sobie zawierają — jak mamy je przyjmować — jak one uświęcają główne momenty w życiu i najważniejsze stany.

6. Chrzest: jak się udziela — czego pozbawia — co daje.

7. Chrzest: liturgika chrztu i jej znaczenie.

8. Dwie drogi do nieba: niewinność uzyskana na chrzcie i pokuta.

9. Bierzmowanie: liturgika i znaczenie (męstwo wiary wyznawców).

10. Najświętsza Eucharystja: obietnica i ustanowienie.

11. Najświętsza Eucharystja: Obecność Chrystusa; sposób, w jaki jest obecny, nawiedzenie, uwielbienie, procesje.

12. Msza św.: niekrwawa ofiara — cztery cele ofiary — chrześcijanie współofiarnikami.

13. Msza św.: owoce i błogosławieństwo dla żywych i umarłych.

14. Msza św.: historyczny rozwój liturgji.

15-16. Msza św.: wykład tekstów.

17. Owocność mszy św.

18. Komunja św. Przykazanie i owoce (Jan 7). Przygotowanie.

19. Częsta komunja św. Warunki i błogosławieństwo.

20. Komunja świętokradzka: kiedy bywa i co sprowadza na duszę.

21. Sakrament pokuty: kiedy został ustanowiony (uwzględnić też zarzuty) — kto ma obowiązek doń przystępować.

22. Działanie sakramentu pokuty: daje przebaczenie, pokój, moc, szczęśliwość z cierpień Chrystusowych.

23. O żalu: jak jest konieczny — za co mam żałować — dlaczego (z bojaźni czy z miłości).

24. Żal doskonały: co sprawia — jak jest pożyteczny — kiedy należy go wzbudzać i jak.

25. O mocnem postanowieniu poprawy: właściwości — co należy postanowić: krzywdy naprawić, okazyj unikać, przebaczać.

26. O spowiedzi: jakie grzechy należy wyznawać — jak: szczerze, pokornie (grzechy zatajone i zapomniane).

27. „Jeżeli nie będziecie pokutować...“ Pokuta jako nawrót i jako kara — pokuta konieczna i dobrowolna.

28. Odpust (przedstawić historycznie): podział, działanie.

29. Prawdy o śmierci: pewna — niepewna — przenosi nas na sąd — stąd obowiązek być przygotowanym.

30. Ostatnie namaszczenie: komu i w jakim celu może być udzielane (okazać z rytuału) — przygotowanie — wczesne udzielenie.

31. Kapłaństwo: co czyni kapłana — jakie kapłan bierze na siebie obowiązki (celibat, brewjarz, życie świątobliwe); jak długo jest się kapłanem.

32. Co zawdzięczamy kapłanom: bez nich nie mielibyśmy mszy św., ani komunji św., ani pewności odpuszczenia grzechów, ani nauki.

33. Źli kapłani: święcenia nie odbierają możliwości grzeszenia — pomiędzy 12 apostołami Judasz — nie powinniśmy ich sądzić, ale za nich się modlić.

34. Małżeństwo jako sakrament: udzielanie — przepisy — łaski — cel (zobopólna pomoc i potomstwo).

35. Małżeństwo cywilne: dla chrześcijan wobec Boga nie jest małżeństwem — usunięcie od sakramentów.

36. Małżeństwo jest nierozerwalne: Chrystus to powiedział — wychowanie dzieci tego wymaga.

37. „A przeto niech siebie doświadcza, kto na wieki się wiąże“. Przygotowanie do małżeństwa w czystości i panowaniu nad sobą — znajomość obowiązków — przyjmowanie sakramentów św.

38. Należy unikać małżeństw mieszanych z powodu grożącej oziębłości w życiu religijnem i trudności w wychowaniu dzieci — przepisy.

39. Obowiązek wychowania dzieci. Zależy od niego częstokroć doczesne i wiekuiste szczęście dzieci i rodziców.

40. Ceremonje i znaki św. Znaczenie klękania, wody święconej...

41. Sakramentalja: czem się różnią od sakramentów — cel ich i pożytek.

42. Pogrzeb chrześcijański: ciało jako coś świętego — grzebie się na zmartwychwstanie — modlitwy wychodzą umarłym na dobre.

43. Palenie ciał zakazane. Przyczyny: wprowadzenie palenia ciał, ażeby podkopać wiarę (kongres wolnomularzy w Neapolu w r. 1869) — zakaz i kary.

44. Procesje i pielgrzymki: ich znaczenie — godne odbywanie.

† KAROL NIEMIRA

Wik. Gen., Biskup Sufragan Piński.

Z Kancelarji Kurjalnej.

7) Protokół zjazdu XX. Dziekanów 13 lutego 1935 r.

Obecni: J. E. Ks. Ks. Biskup Ordynarjusz i Biskup Sufragan. Ks. Ks. Prałaci: Humnicki, Tarasiewicz, Micewicz, Kiełbassa, Iwicki, Chwiećko, wszyscy księża Dziekani, za wyjątkiem ks. Borysiuka i ks. Walerjana Mackiewicza, którzy nadesłali usprawiedliwienie. Ks. Ks. Prof. Łomacki i Zieja. Sekretarzami byli: Kan. Rojko i Ks. Dziekan A. Mackiewicz.

Zjazd Ks. Ks. Dziekanów trwał dwa dni, 12 i 13 lutego. Pierwszy dzień był poświęcony rekolekcjom, drugi obradom. Przed rozpoczęciem obrad dnia 13 lutego J. E. Ksiądz Biskup odprawił w swojej kaplicy o godz. 9-ej mszę św. w intencji Zjazdu, na mszy św byli obecni Ks. Ks. Dziekani.

Porządek obrad:

1. Akcja Katolicka i jej stowarzyszenia (referat Ks. K. Łomackiego).
2. Bractwo Nauki Chrześcijańskiej, jego znaczenie i organizacja (referat Ks. J. Zieji).
3. Zadanie Rad Parafjalnych.
4. „Caritas" i zagadnienie miłosierdzia chrześcijańskiego.
5. Sprawa pogrzebów ubogich.
6. Rewalidacja ślubów małżeńskich.
7. Nauki katechizmowe.
8. Unormowanie sprawy dotacji Duchowieństwa.
9. Seminaristicum.
10. Sprawa prowadzenia ksiąg metrykalnych.
11. Sprawa ksiąg inwentarzowych.
12. Sprawa ksiąg wizyt dziekańskich.
13. Sprawa prowadzenia ksiąg rachunkowych.
14. „Liber status animarum" i kartoteki.
15. Bratnia Pomoc.
16. Rekolekcje kapłańskie.
17. Zakończenie Jubileuszu.
18. Wizytacja Pasterska.
19. Wolne wnioski.

Zebranie zagaił J. E. Ksiądz Biskup Ordynarjusz, wskazując na doniosłość chwili obecnej, oraz potrzeby dostosowania się do nowych form życia i pracy w niezmiennym duchu Chrystusa i Jego Kościoła.

1. Akcja Katolicka — referuje Ks. K. Łomacki, najpierw przedstawiając stan obecny Akcji Katolickiej, przedewszystkiem w Stowarzyszeniach Młodzieży.

Najważniejszem zadaniem pracy w Stowarzyszeniach Młodzieży Katolickiej jest przygotowanie uświadomionych katolików do Stowarzyszeń Mężów i Kobiet Katol.

Na rok obecny Najdostojniejszy Episkopat Polski wyznaczył Hasło dla Stow. Akcji Katolickiej: „Rodzina w świetle prawa przyrodzonego, Objawienia i Nauka Kościoła". Rok Akcji zaczyna się od Nowego Roku i trwać będzie do 31 grudnia.

Wobec istnienia wyraźnego nakazu tworzenia zarówno Rady Diecezjalnej Akcji Katolickiej jak i Rad Parafjalnych i Dekanalnych, należy już w tym roku zapoczątkować te organizacje (prowizorycznie) zapraszając wybitniejszych działaczy ze Stowarzyszeń Katolickich.

Do Akcji Katolickiej magą należeć wszystkie te organizacje (nawet nie kościelne), które zgodzą się wcielać w życie każdoroczne hasło Episkopatu.

Zadaniem pracy w Stowarzyszeniach Młodzieży Katolickiej na rok 1935-ty jest zwiększenie ilości członków — pamiętając jednak, że lepiej mniej członków, ale czynnych, wprowadzając corocznie choć paru nowych.

Każde Stowarzyszenie powinno mieć własny lokal (choćby wynajęty). Księża powinni przeglądać pisma: Kierownik Młodzieży, Ruch Katolicki i Szkołę czynu, gdzie znajdą dużo wskazówek do kierownictwa w Stowarzyszeniach Akcji Katolickiej.

Na zebraniach Stowarzyszeń wprowadzać należy: 1) t. zw. kwadrans ewangieliczny t. j. czytanie Ewangielji, opowiadania i dyskusje na tematy z tem związane. 2) Tłumaczenie liturgji. 3) Naukę Obywatelską pojętą po katolicku. 4) Zwalczanie analfabetyzmu.

W dyskusji Ks. Węckiewicz prosi o przeprowadzenie legalizacji Stowarzyszenia Mężów Katolickich. Ks. Prałat Iwicki prosi o zorganizowanie kursu dla młodych księży w tym celu, żeby z nich wybrać przyszłych działaczy diecezjalnych na tem polu. Ks. Węckie-

wicz uważa, że kurs dla młodych księży powinien być przynajmniej tygodniowy, dla starszych zaś krótszy przy rekolekcjach.

J. E. Ksiądz Biskup Ordynarjusz obiecał wziąć pod rozwagę wszystkie te dezyderaty i polecił Ks. Ks. Dziekanom, aby na konferencjach dekanalnych zainteresowali księży potrzebą tworzenia organizacji Młodzieży Katolickiej i wciąganie do pracy w Akcji Katolickiej — pokrewnych organizacji jak np. tercjarstwa.

2. Bractwo Nauki Chrześcijańskiej — referuje Ks. Profesor Zieja: Stosownie do kan. 711 — 5 lutego b. r. J. E. Ks. Biskup Ordynarjusz zatwierdził statut Bractwa Nauki Chrześcijańskiej. Organizacja ta jest konieczną dzisiaj, aby ułatwić ludziom zdobycie Prawdy, której tak pragną i szukają nieraz błędnie.

W tym celu Bractwo pomoże stworzyć jaknajwięcej ognisk, skąd ludzie mają czerpać znajomość prawd wiary i zgrupować jaknajwięcej osób, którzy tę znajomość będą szerzyć.

Ogniskami temi mogą być: ambona (katechizacja), rozmowy katechizmowe, druki (kolportaż). Bractwo Nauki Chrześcijańskiej powinno się zająć bibljotekami, opieką nad konwertytami i neofitami i tworzeniem wszelkiego rodzaju punktów katechetycznych, jak m. i. placówek SS. Urszulanek, którym ich Generalna Matka Przełożona Ledóchowska pozwala nawet osiadać pojedyńczo po wsiach.

J. E. Ksiądz Biskup Sufragan zachęca księży do gorliwej pracy w tym kierunku. Jaknajbardziej w tej sprawie na terenie naszej Diecezji należy zerwać z szablonem. Trzeba przyjąć metody pracy misjonarskiej z terenów np. Afryki gdzie katechiści chodzą od domu do domu. Dodaje, że sam nie uważałby za ujmę dla Swej Godności Biskupiej chodzić od chaty do chaty w celu nauczania wiary.

J. E. Ksiądz Biskup Ordynarjusz wyjaśnia, że Bractwo Nauki Chrześcijańskiej powinno opierać się nie tylko na ludziach, którzy zechcą nauczać katechizmu, ale i na tych, którzy przejęci tą sprawą będą ją wspierać modlitwą i środkami materjalnemi. Księża Dziekani muszą omówić statut Bractwa na pierwszej Konferencji Dekanalnej i ustalić terminy kiedy księża z ambony mają wyjaśnić go t. j. Statut, ludowi. Ks. Prałat Humnicki prosi aby statuty Bractwa były wydane w broszurkach.

3. Rady Parafjalne Gospodarcze. — J. E. Ksiądz Biskup Ordynarjusz uzasadnia potrzebę istnienia parafjalnych Rad Gospodarczych, wskazując na to, że cały ciężar utrzymania Kościoła i księdza może spaść w przyszłości na barki parafjan. W obecnych czasach proboszcz o własnych siłach nie potrafi tego zrobić, czego dawniej sam mógł dokonać. Zainteresowanie parafjan potrzebami Kościoła, choćby przez ciało wybrane z nich ma pierwszorzędne znaczenie pedagogiczne. To też Rada Parafjalna nie powinna być tworem szablonowym i służyć tylko do podziału świadczeń na Kościół, stosownie do Ustawy.

Do Rad Parafjalnych Gospodarczych należy powołać ludzi najlepszych, na których ksiądz może się oprzeć, a którzy cieszą się zaufaniem i szacunkiem parafjan. Ilość członków Rady może być dowolna. O uprawnieniach Rad może być wydana instrukcja prowizoryczna.

Następnie Ks. Ks. Dziekani składali sprawozdania o istnieniu i działalności Rad w ich dekanatach.

4. J. E. Ksiądz Biskup Ordynarjusz mówiąc o „Caritasie“ żąda by w każdej parafji zorganizowano oddział „Caritasu“, przypominając, że w założeniu „Caritasu Diecezji Pińskiej“ jest zasada, że wszyscy katolicy do niego należeć muszą, a wysokość ofiary każdy deklaruje według sumienia i możności.

Istnienie „Caritasu“ w parafji będzie dowodem urzeczywistnienia nakazu Chrystusowego miłości bliźniego. Kto nie może zadeklarować ofiary materjalnej (przez siebie określonej), powinien zadeklarować i dawać wsparcie w modlitwie w intencji biednych, oraz tych, którzy dla biednych świadczą i dla nich pracują.

Ks. Łomacki prosi o dokładne załatwianie korespondencji z Centralą, zwłaszcza dokładne adresowanie (Kościuszki 5). Zjazd walny „Caritasu“ ma się odbyć 27 marca b. r.

5. J. E. Ksiądz biskup Ordynarjusz porusza sprawę pogrzebów ubogich. Zwraca uwagę, że chrześcijanie od początku otaczali czcią ciała zmarłych. Troszczyli się o pogrzeby ubogich. W myśl powyższego statuty 383 i następne Synodu Pińskiego wkładają na księży obowiązek bezinteresowności co do pogrzebów ubogich.

6. J. E. Ksiądz Biskup Ordynarjusz mówi, że księża muszą ułatwiać zawarcie ślubów względnie rewalidacje w wypadkach skomplikowanych. W tej sprawie ma być wydana specjalna instrukcja.

7. Nauki Katechizmowe. J. E. Ks. Biskup Sufragan zapowiada ogłoszenie planu Nauk Katechizmowych, które trzeba będzie wyczerpać w ciągu trzech lat. Trzeba zaprowadzić księgę zapisywania tematów wygłaszanych kazań, kontrolowaną przy wizytacjach Pasterskich i dziekańskich.

8. W sprawie unormowania dotacji duchowieństwa — Zjazd na wniosek Pasterza Diecezji przyjął zasady:

I. Wszystkim Księżom Proboszczom, Rektorom, Wikarjuszom wypłaca się należną dotację.

II. Wszyscy Księża Diecezji powołani są do świadczeń na wyrównanie budżetu diecezjalnego.

W wykonaniu powyższych zasad ustalona została proporcjonalność świadczeń każdego poszczególnego księdza, a zarazem określono zwiększenie uposażenia biedniejszym placówkom duszpasterskim.

9. Omówiona została sprawa Seminaristicum. Ks. Prałat Chwiećko referuje rezultat kwesty tegorocznej, która w wielu miejscach zawiodła. Wobec tego JE. Ksiądz Biskup zarządził nową składkę na seminarjum w Dzień Wszystkich Świętych br. Na przyszły rok składki te mają być zbierane w Uroczystość Chrystusa Króla i Wszystkich Świętych. Ks. Ks. Dziekani na konferencjach wytłumaczą księżom, że kwesty na Seminarjum mają na celu zainteresować ogół społeczeństwa katolickiego losem i potrzebami seminarjum duchownego.

10. W sprawie prowadzenia ksiąg metrykalnych Ks. Oficjał prosi Ks. Ks. Dziekanów omówić z księżmi okólnik w tej sprawie wydany. J. E. Ksiądz Biskup Ordynarjusz zapowiada wydanie instrukcji o prowadzeniu kancelarji (według wzoru, wydanego w Mińsku). Następnie Ks. Biskup omawia okólnik władz administracyjnych w sprawie wydawania metryk przez Ks. Ks. Proboszczów i zaznacza, że w tej sprawie zamierza zainterpelować odnośne władze. Przypomina też zasadę już dawniej obowiązującą Ks. Ks. Proboszczów, że tylko te zarządzenia władz administracyjnych o charakterze ogólnym należy respektować, które przychodzą za pośrednictwem Kurji Diecezjalnej. Księża upoważnieni są wydawać „Wyciągi z ksiąg metrykalnych" — nie zaś „metryki" lub „świadectwa metryczne".

Na zapytanie Księży co należy czynić w wypadku braku aktów nawrócenia J. E. Ksiądz Biskup wyjaśnia, że trzeba takowe na podstawie zeznań świadków lub innych dokumentów obecnie spisać, podając faktyczną datę nawrócenia.

Na podstawie metryki inowierczej można wpisać akt metrykalny konwertyty do ksiąg metrykalnych parafji, lecz tylko na skutek zarządzenia Sądu Biskupiego.

Księża nie mogą poświadczać odpisów żadnych aktów nie zawartych w aktach (księgach) danego kościoła.

11. Księgi inwentarzowe.

J. E. Ksiądz Biskup Ordynarjusz powiadamia, że będzie wydana instrukcja o sposobie prowadzenia ksiąg inwentarzowych.

Ks. Prałat Iwicki prosi aby księgi metrykalne i inwentarzowe były sporządzone na dobrym (bezdrzewnym) papierze.

12. Do każdej parafji będą rozesłane księgi wizyt dziekańskich, do których Ks. Ks. Dziekani mają wpisywać tylko zarządzenia (decreta reformationis); sprawozdania zaś z wizytacji, napisane na osobnych arkuszach Ks. Ks. Dziekani przeszlą do J. E. Księdza Biskupa Ordynarjusza.

Porządek wizytacji dziekańskiej określa wydana instrukcja.

13. J. E. Ksiądz Biskup żąda aby wszyscy Ks. Ks. Proboszczowie i Rektorzy kościołów bezwarunkowo prowadzili dokładne księgi rachunkowe, według wzorów, ustalonych w Diecezji.

14. W sprawie „Status animarum" J. E. Ksiądz Biskup zarządził, że w każdej parafji muszą być albo księgi albo kartoteki. Druki odnośne będą nadesłane.

15. W sprawie Bratniej Pomocy J. E. Ksiądz Biskup Sufragan zdawał sprawozdanie z wykonania uchwał zeszłorocznego Zjazdu Ks. Ks. Dziekanów. Stowarzyszenie to rozpocznie swą działalność natychmiast po zatwierdzeniu statutu przez Władze Administracyjne.

16. Rekolekcje kapłańskie odbędą się w 2-ch serjach, połączone z jednodniowym kursem w zakresie tematów o Akcji Katolickiej i Bractwie Nauki Chrześcijańskiej.

I-sza serja w Pińsku w dn. 2, 3, 4 i 5 Lipca b. r.

II-ga serja w Drohiczynie n/B. w dn. 6, 7, 8 i 9 Lipca b. r.

17. Zakończenie Jubileuszu.

Jubileusz odkupienia kończy się w niedzielę Przewodnią (28 Kwietnia). Ma być przesłane do Kurji dla przedłożenia Stolicy Apostolskiej sprawozdanie o przebiegu Jubileuszu w Parafji. Kwestjonarjusz i instrukcja o sposobie zakończenia będzie przesłana z Kurji Diecezjalnej.

18. Wizytacja Pasterska odbędzie się w 1935-ym roku w dekanatach: Brzeskim, Łuninieckim, Lachowickim, w Pińsku i w parafji Horodyskiej, dekanatu Pińskiego.

Księża Dziekani wymienionych dekanatów omówią z księżmi rozkład wizytacji.

19. Wolne wnioski.

J. E. Ks. Biskup Ordynarjusz przeczytał prośbę Komitetu Odbudowy Kościoła w Stołpcach o przeznaczenie w całej Diecezji kwesty z jednej niedzieli na odbudowę zabytkowego kościoła w Stołpcach, mieszczącego zwłoki sługi bożego Fabjana. Uchwalono zadość uczynić tej prośbie.

20. Ks. A. Mackiewicz prosi, żeby do Przeglądu Diecezjalnego dodawano corocznie skorowidz wydrukowanych: 1-o Zarządzeń Stolicy Apostolskiej. 2-o Zarządzeń Ordynarjatu i 3-o Zarządzeń Prawno-Państwowych. J. E. Ksiądz Biskup wyjaśnił, że to jest w przygotowaniu.

21. J. E. Ksiądz Biskup wyjaśnił, że w statucie 381 Synodu Pińskiego słowa: „Na mocy wyroku sądowego“ należy rozumieć: „wogóle zarządzenie władz sądowych“.

22. Ks. A. Mackiewicz prosił, aby zeszłoroczna instrukcja dla dziekanów była rozesłana wszystkim Ks. Ks. Proboszczom do wiadomości.

Z Wydziałów Kurjalnych.

8) Instrukcja o zakładaniu Bractw Nauki chrześcijańskiej.

I. Podstawy prawno-kościelne:

a) kan. 711, 2 Kod. Pr. Kan.: „Curent locorum Ordinarii ut in qualibet paroecia instituantur Confraternitates Sanctissimi Sacramenti ac doctrinae christianae“;

b) statut 145 Pińskiego Synodu Diecezjalnego: „W myśl nakazu samego Prawa Kanonicznego w każdej parafji winny być wprowadzone bractwa Najświętszego Sakramentu i *Nauki Chrześcijańskiej*”.

c) Statut Bractwa Nauki Chrześcijańskiej, zatwierdzony przez J. E. Pasterza diecezji w dn. 5/II b. r. (zobacz Piński Przegląd Diecezjalny Nr. 2 z dnia 12/II b. r. str, 8).

II. Gdzie może powstać Bractwo Nauki Chrześcijańskiej?

Przy kościele parafjalnym lub filjalnym, przy stałej kaplicy publicznej lub półpublicznej.

III. Erekcja Bractwa Nauki Chrześcijańskie.

Bractwo powstaje na mocy biskupiego dekretu erekcyjnego. Z prośbą o erygowanie Bractwa występuje Ks. Proboszcz. Po wydaniu przez biskupa dekretu Bractwo już istnieje, choćby nie miało jeszcze członków, lub nie miało jeszcze swych miejscowych władz kierowniczych w komplecie, przewidzianym przez statut, lub choćby nie prowadziło żadnej pracy nazewnątrz.

Bractwo istnieje *tylko* na mocy dekretu erekcyjnego i istnieć przestaje *tylko* na mocy biskupiego dekretu likwidacyjnego.

IV. Księga Bracka.

Zaraz po otrzymaniu biskupiego dekretu erekcyjnego należy zaprowadzić Księgę Bracką. Wpisanie do tej Księgi jest warunkiem koniecznym do uzyskania brackich praw członkowskich przez kandydata.

Księgą Bracką może być zwykła księga, złożona z odpowiedniej liczby kartek linjowego dość trwałego papieru; powinna zawierać następujące rubryki (jeżeli książka wąska — to przez szerokość obu otwartych stronic): nr. kolejny, nazwisko i imię członka, data urodzenia, miejsce zamieszkania, data wstąpienia do Bractwa, znak członkowski; członek zwyczajny,

wspierający, czynny, katecheta, zadeklarowana składka i ilość czasu ofiarowanego Bractwu, podpis członka, podpis moderatora, uwagi).

Na życzenie bractw parafjalnych Bractwo Katedralne może dostarczać Ksiąg brackich o zamówionej liczbie stronnic, polinjowanych według powyższych rubryk — po cenie kosztu papieru i robót drukarsko-introligatorskich.

Zachowanie jednolitości Ksiąg Brackich byłoby bardzo pożądane.

V. Przy jakich warunkach może się rozwijać B. N. Ch.?

1. Pomyślne warunki do rozwoju Bractwa są przy tych kościołach i kaplicach, gdzie kapłan już prowadzi albo będzie prowadził *regularne, w stałych terminach odbywające się nauki i rozmowy katechizmowe.*

Oprócz kazań katechizmowych, głoszonych z ambony podczas sumy niedzielnej, pożądane byłoby *uczenie* katechizmu z bliska, w kontakcie ze słuchaczami, tak żeby nawet — przy pewnych warunkach — można było słuchaczy pytać, otrzymywać odpowiedzi i żeby słuchacze też mogli zapytywać i otrzymywać odpowiedzi od kapłana.

Takie nauki możnaby urządzać w dni świąteczne po małej przerwie po sumie, albo na krótki czas przed sumą, albo nieszporami lub po nich zależnie od warunków miejscowych. — W miastach dałoby się to robić nawet w dzień powszedni np. przed lub po wieczornem błogosławieństwie N. Sakramentu.

Te nauki i rozmowy katechizmowe powinnyby być przynajmniej raz na tydzień. Mogą się odbywać w kościele, kaplicy lub w jakiejkolwiek sali lub izbie poza kościołem — wedle możliwości miejscowych.

Tematem nauk-rozmów powinny być:

a) kolejne pytania i odpowiedzi wybranego katechizmu. — Jednocześnie możnaby rozpowszechniać ten sam katechizm, według którego uczymy, lub jakiś inny, krótszy, (który wówczas należałoby uwzględniać przy prowadzeniu nauk). Niechby ludzie przychodzili na naukę ze swoimi katechizmami i z nich podczas nauki korzystali. Zacząćby trzeba od podania poprawnej wymowy słów pacierza codziennego;

b) tematy katechizmowe, budzące aktualnie specjalne zainteresowanie parafjan. — O tych zainteresowaniach możemy się dowiedzieć z rozmów prywatnych i z zapytań, rzucanych podczas nauki katechizmu. — A najłatwiej i w sposób niekrępujący katechety i słuchaczy — możnaby zdobywać ten aktualny materjał katechizmowy ze „skrzynki zapytań“, umieszczonej przy wejściu do kościoła, przy ołtarzu brackim lub w innem miejscu, łatwo dostępnem dla wszystkich. — Ogłośmy parafjanom, że jeżeli kto czegoś z nauki katolickiej nie rozumie, chciałby mieć wyjaśnienie jakiejś trudności, niech napisze swe zapytanie na karteczce, nie podpisując jej nawet swojem imieniem, i niech ją wrzuci do tej „skrzynki zapytań“ a otrzyma odpowiedź na którejś nauce katechizmowej. Trudniejsze i charakterystyczniejsze pytania możnaby przesyłać do Moderatora Bractwa Katedralnego, któryby z pomocą innych kapłanów, opracowywał odpowiedzi gruntowniejsze, ogłaszając niektóre nawet drukiem. Taka „skrzynka zapytań“ byłaby wskaźnikiem zainteresowań religijnych w naszej diecezji i dostarczyłaby bardzo cennych materjałów do opracowania i wydania popularnych ulotek i broszur.

Przy takiej intensywnej pracy katechizacyjnej kapłana Bractwo może się świetnie rozwinąć nawet w parafji najuboższej w element inteligentniejszy. Cały ciężar pracy spada w tych warunkach na kapłana. Członkowie bractwa są raczej bierni, przyjmują prawdy Boże z nauk kapłana, korzystając z łask duchownych nadanych Bractwu; ich udział czynny w Bractwie ogranicza się do zachęcania sąsiadów, znajomych, młodzieży, dzieci, służby i domowników — do uczęszczania na nauki katechizmowe.

2. Bractwo może się pomyślnie rozwijać nawet i tam, gdzie z tych lub innych powodów nauk i „rozmów“ katechizmowych takich, jak je wyżej opisano, niema lub być nie może, ale zato jest *grono osób świeckich* (a choćby nawet jedna osoba), gotowych ofiarować trochę swego czasu na szerzenie nauki katolickiej.

Ciężar pracy czynnej spada tu na barki tych osób świeckich. Przez należenie do Bractwa mają one otwarty dostęp do brackiego skarbca łask duchownych a wedle swych sił, zdolności i inteligencji zajmują się realizowaniem zadań Bractwa, wyszczególnionych w p. 5 statutu: rozpowszechnianie Ewangelji, katechizmu, opieka nad dziećmi, uczęszczającemi na naukę religji, urządzanie wspólnych czytań książek religijnych i t. p.

Jakże piękne pole pracy, otwarte przed nauczycielstwem szkół powszechnych, zwłaszcza

przed tymi, którzy otrzymali misję kanoniczną do nauczania religji w szkołach i przez to samo już mają prawo być członkami-katechetami, a więc członkami najwyższego stopnia.

Wielką pomoc mogą też tu okazać Zgromadzenia zakonne Sióstr i Braci.

3. Najpomyślniejsze warunki rozwoju będzie miało Bractwo tam, gdzie zbiegną się razem okoliczności, wymienione w p. 1 i 2.

VI. Kiedy zacząć?

W tym roku bardzo odpowiednią chwilą do rozpoczęcia działalności Bractwa byłaby Niedziela Przewodnia lub niedziela następna. W tym bowiem czasie kończy się rok powszechnego Jubileuszu Odkupienia, a moment ten wielce się nadaje do obudzenia w wiernych rzetelnej woli *poznania nauki katolickiej* „ten jest" bowiem „żywot wieczny, żeby poznali Boga żywego i którego On posłał Jezusa Chrystusa". (Jan 17, 3). Bractwo Nauki Chrześcijańskiej byłoby trwałą pamiątką Wielkiego Jubileuszu.

Z następnym numerem Przeglądu Diecezjalnego będzie rozesłany wszystkim Księżom szkic kazania-przemówienia o potrzebie i zadaniach Bractwa.

Wielebni IMĆ Księża, którzyby chcieli na Niedzielę Przewodnią otrzymać dekret erekcyjny Bractwa przy swoim kościele lub kaplicy, raczą dać znać o tem do Kurji Diecezjalnej przed Niedzielą Palmową, zaznaczając jednocześnie, czy chcą mieć Księgę Bracką z Kurji (na ile członków obliczoną? trzeba mierzyć „na wyrost").

VII. We wsszystkich sprawach, dotyczących Bractwa Nauki Chrześcijańskiej należy zwracać się do Kurji Diecezjalnej dopóki nie będzie innych w tej dziedzinie wskazówek.

Statuty Bractwa w osobnej broszurowej odbitce z „Przeglądu" są do nabycia w Kurji w cenie 5 groszy za epzemplarz.

Ks. Jan Zieja
Moderator Bractwa Katedralnego.

9) Katolickie misje polskie i polscy misjonarze.

Polska od samego początku swego historycznego istnienia zajmowała się szerzeniem Królestwa Chrystusowego na ziemi. Sama otrzymała wielki skarb prawdziwej wiary i tego skarbu chciała innym użyczyć, chociaż przewidywała dobrze, jakie z tem będą trudności. Królowie polscy począwszy od Bolesława Chrobrego starali się o wyprawy misyjne i tak Polska stara się, aby pociągnąć do Chrystusa Prusaków, Rusinów, Jadźwierz, Litwę. Światło wiary rozchodzi się z Polski do Kumanów i Bułgarów a misjonarze polscy doszli nawet aż do Persji.

Dotąd wspomniano o podboju pod berło Chrystusa całych narodów, a obecnie wskażemy na wspaniałe postacie misjonarzy polskich, którzy w dalekich krajach rozsiewali uczynkiem i słowem naukę Chrystusową.

Wymienić tutaj należy chociaż niektórych misjonarzy polskich. I tak na czele wszystkich misjonarzy polskich, chociaż jest on pochodzenia czeskiego, stoi św. Wojciech a z nim razem szedł brat jego Radzym, którego też nazwano Gaudentym, a tym towarzyszy pokorny brat Bogusz. Do szerzenia wiary św. przyczynili się OO. Franciszkanie i OO. Dominikanie a z pomiędzy tych ostatnich szczególnie św. Jacek. Po dłuższej przerwie spowodowanej wewnętrznemi trudnościami w Polsce widzimy znowu misjonarzy polskich idących w dalekie kraje pogańskie, aby Chrystusa opowiadać.

I tak ukazuje się nam w dalekiej ziemi O. Andrzej Rudomina, który opuszcza ojczyznę i wysokie stanowisko, a udaje się do Indyj i tutaj zajmuje się nietylko pracami kapłana i misjonarza, lecz także lekarza i nauczyciela i troska się o materjalne dobro ludzi. Z Indyj udaje się O. Andrzej do Chin, gdzie otoczony jest szacunkiem nawet ze strony przeciwników. Niestety febra nie dozwoliła mu pracować długo dla chwały Bożej i w wielkiej samotności życie swe zakończył.

O. Wojciech Męciński dotarł po długiej i uciążliwej podróży do Chin. Z Chin dostał się do Japonji, gdzie wszelka praca misyjna była pod karą śmierci zakazana, na co O. Wojciech nie zważał, chodziło mu bowiem o rzecz wyższą, a mianowicie o ratowanie dusz nieśmiertelnych. Krótko po wstąpieniu na ziemię japońską O. Wojciech wraz z towarzyszami został pochwycony. Kara śmierci miała być dla niego i towarzyszy zniesioną

pod warunkiem, że zaprą się Chrystusa. Po takim wyroku O. Wojciech padł na kolana i modlił się gorąco. Kara śmierci nie tylko więc pozostała, lecz sposób jej został obostrzony sześciomiesięcznemi torturami, w których najdłużej męczył się O. Wojciech Męciński.

O. Smogulecki i O. Michał Boim pracowali bardzo w Chinach, gdzie ich podziwiają aż dotąd jako wielce uczonych.

Wogóle zakon OO. Jezuitów dostarczał w wieku XVI i XVII misjonarzy, do których przedewszystkiem należą O. Andrzej Rudomina, O. Wojciech Męciński i O. Michał Boim. Zaś przy końcu pierwszej połowy XIX wieku zmarł w Sudanie O. Maksymiljan Ryłło, a aż do końca XIX wieku pracował na wyspie Madagaskarze nad trędowatymi O. Jan Beyzym, który bodaj na największą zasługuje wzmiankę.

W czasie gdy Polska nie była wolną, nie można było myśleć o misjach lub placówkach misjnych polskim zgromadzeniom powierzonych. Miało to dopiero później nastąpić. Dzisiaj mamy kilka przez Stolicę św. naznaczonych placówek misyjnych, które są powierzone polskim zakonom względnie polskim zgromadzeniom. Do tych placówek misyjnych należą:

Misja powierzona polskim OO. Jezuitom.

I. *Rodezja* północna pod nazwą Broken-Hill erygowana od roku 1927 jako prefektura Apostolska. Dokładny adres jest: Broken-Hill, North Rhodesia — South Africa — via London. Objętości ma ona 485,000 km. kwadr., gdzie mieszka 100,000 tubylców i 10,000 Europejczyków. Na tej ogromnej przestrzeni pracuje 11 księży, 17 braci i 10 sióstr. Następujące istnieją tam miasteczka względnie miejscowości: 1. *Broken-Hill* liczy 6000 tubylców i 1500 Europejczyków a posiada kościół Serca P. Jezusa dla Europejczyków, szkołę i dom dla SS. Dominikanek, kościół i szkołę dla tubylców i kilka dalszych szkół małych. Tutaj mieszka J. E. ks. Brunon Wolnik, prefekt apostolski a dalej ks. Stanisław Siemieński, brat Piotr Osterkiewicz i brat Leon Kodrzyński. 2. W *Upima* pracują ks. Stanisław Warukiewicz i brat Maksymiljan Kłopeć. Tak w tej miejscowości jakoteż w dalszych istnieją kościółki albo kapliczki. 3. *Chingombe* ma szkołę centralną i około 30 dalszych małych szkół w okolicach. Zajęci są tutaj ks. Franciszek Tomaka, ks. Waldemar Seidel, brat Wojciech Pączka, brat Franciszek Ubermann, brat Franciszek Pacak i brat Longa Nowak. 4. W *Katondwe* istnieje szkoła dla katechistów i na tej placówce są: ks. Jan Waligóra, brat Stefan Borecki, brat Władysław Misiąg i brat Jakób Stefner. 5. W *Kapoche* pracuje ks. Stefan Mazurek a są z nim brat Franciszek Bulak, brat Wojciech Bulak, brat Stanisław Żak i brat Marcin Beno. 6. W *Kasisi* niedaleko Lusaka istnieje szkoła i sierociniec oraz 25 małych szkół w okolicy. Pracuje tam ks. Jan Spendel, któremu są do pomocy brat Józef Duda i brat Józef Boroń. 7. W *Chikuni* istnieje kilka szkoł. Pracują na tej placówce ks. Józef Morau, ks. Juljan Torrend, ks. Władysław Zabdyr oraz brat Franciszek Maier i Andrzej Jędrzejczyk.

Szkół elementarnych jest wogóle 100 z 1700 chłopcami oraz 1600 dziewczętami, szkół średnich dwie i jedna szkoła dla nauczających. Szkół wiejskich jest około 80 i około 1500 uczniów. Katechistów do 100 i 20 nauczycieli dyplomowanych.

Misje powierzone polskim Księżom Misjonarzom.

II. *Schuntehfu* (Szuntefu) jest erygowana jako Prefektura Apostolska od roku 1929, składa się z 9 powiatów i ma wogóle 1 miljon i 400,000 ludności, zaś 14,646 katolików. Dokładny adres jest: Shuntehfu (Hopeh) Mission catholique — China-Asia.

Do tej misji należą następujące miejscowości:

1. *Shuntehfu* liczy 100,000 mieszkańców. Tutaj rezyduje najprzewielebniejszy ksiądz prefekt apostolski. W tym mieście istnieje kościół i dom mieszkalny Księży Misjonarzy. Prócz tego jest szkoła i zakład wychowawczy dla chłopców, dalej poradnia dla chorych i szkoła dla pielęgniarzy-katechistów. 2. *Nę-Kwa* (przedmieście), gdzie jest przychodnia dla chorych i do niej przyjęto dwóch lekarzy chińskich. Prócz tego istnieją 5 poradni w rozmaitych miejscowościach, osobna poradnia dla żołnierzy, poradnia oczna w *Ta-Pej-Czan* i osobna przychodnia w Si-Kwa.

We wszystkich placówkach misyjnych istnieją kapliczki.

3. W *Ku-Lu* jest obszerny kościół, nowowybudowany, gdzie pracuje ks. Franciszek Stawarski. 4. W *Wa-Siu-Czwan* pracuje ks. Wacław Czapla. 5. W *Sza-Ko-Pej-Czan* jest ks. Antoni Górski. 6. *Ho-Sia* leży w górach, dokąd dojeżdża ks. Marcin Cymbrowski. 7. *Li-Szoł* ma pierwszy kościółek murowany i na tej placówce jest ks. Antoni Górski.

Statystyka misji Shuntehfu za rok 1933/34 wykazuje, co następuje: Prefekt apostolski, 10 Księży Misjonarzy, 2 Braci zakonnych, 7 Sióstr Miłosierdzia, Małoseminarzystów 8, nauczycieli 19, nauczycielek 4, katechistów 73, katechistek 37; gmin chrześcijańskich 222, chrześcijan 15.241, kościołów 6, kaplic 127, szkół elementarnych dla chłopców 4, uczni 100, szkół elementarnych dla dziewcząt 4, uczenic 94, szkół mieszanych dla katolików i pogan 12, uczni katolików 100, uczni pogan 244, szkół katechizmowych dla chłopców 35 z 436 uczniami, szkół katechizmowych dla dziewcząt 28 z 329 uczenicami, katechumenatów dla mężczyzn 40, katechumenów 1213, katechumenatów dla niewiast 26, katechumenek 1381; sierociniec 1, sierot 30, w ciągu roku przyjęto 161 sierót, u karmicielek 127, przytułki dla starców 2, gdzie 71 starców, szpital 1, chorych 838, ambulatorjów 7, udzielono porad 93,519.

Na misji w Schuntehfu są: 1. ks. Ignacy Krause, prefekt apostolski, 2. ks. Antoni Górski, 3. ks. dr. Wacław Szuniewicz, 4. ks. Franciszek Stawarski, 5. ks. Wacław Czapla, 6. ks. Wacław Jęczmionka, 7. ks. Marcin Cymbrowski, 8. ks. Stanisław Kotliński, 9. ks. Jan Radzimiński, 10. ks. Kazimierz Skowyra, 11. ks. Franciszek Krżyżak, 12. brat Józef Fedzin, 13. brat Stanisław Fasula.

III. *Wenchow* jest dotąd misją mieszaną, na której pracują Polacy i ta misja ma być powierzona polskim misjonarzom. Dokładny aeres jest: Wenchow (Chekiang) Mission catholique — China-Asia — via Siberia.

Statystyka z roku 1933 wykazuje: 7,337 katolików, księży 9, katechistów 74, kościół 1, kaplic z rezydencjami 22, kapliczek 22, szkół modlitw 2, uczni 50, uczni-pogan 277, poradni 4, leczonych 93.165, katechumenów 1,347.

Na misji Wenchow pracują następujący polscy Księża Misjonarze: 1. ks. Paweł Kurtyka przełożony, 2. ks. Wilhelm Ciemiała, 3. ks. Wiktor Brzóska, 4. ks. Łukasz Sitko i 5. brat Stanisław Cieplak, 6. brat Stanisław Prync.

Misja powierzona polskim OO. Franciszkanom (Bernardynom).

IV. *Toyohara* od roku 1929 jest misją niezależną od 18/7 1932 obejmując wyspę Sachalin japońską i rozciąga się na przestrzeni 36.000 km. kwadr. Ogółem jest tam 295,187 ludności, z czego 455 katolików i 72 katechumenów.

Dokładny adres: Toyohara, Mission catholique — Japan (Karafuto) — via Siberia.

Placówki misyjne są następujące: 1. *Toyohara* z kaplicą, 2. *Maoko* z kaplicą, 3. *Odomari* z kaplicą i 22 miejscowości na dalekich przestrzeniach, 3 szkoły dla dzieci katolickich, 3 szkoły niedzielne dla pogan i katolików, 1 ochrona.

Pracujący misjonarze:

1. O. Gerard Piotrowski, przełożony, 2. O. Paulin Wilczyński, 3. O. Maksymiljan Hanf, 4. O. Pius Lewandowski, 5. Brat Zacharjasz Banaś.

Polscy Ojcowie Franciszkanie (Konwentualni).

V. *Nagasaki*. W tym mieście nastąpiła kanoniczna erekcja klasztoru ojców Franciszkanów konwentualnych. Osobliwa jest misja, jaką się tu ojcowie zajmują. Wydawają oni po japońsku „Rycerza Niepokalanej — No seibo no Kishi" w 300.000 egzemplarzach i przez to miłe pisemko rozkrzewiają wiarę katolicką w Japonji za przyczyną N. Marji P. Niepokalanej.

Dokładny adres: Nagasaki — Administration, Mugenzai no Sono no Kishi — Japan-Asia — via Siberia.

Prócz powyższego sposobu misjonarzowania założyli ojcowie szkołę niedzielną. Polski personel misyjny wspomnianego konwentu jest następujący:

1. O. Kornel Czupryk gwardjan, 2. O. Maksymiljan Kolbe, redaktor Mugenzai no Seibo no Kishi, 3. Br. kleryk Aleksy Tabaka, 4. Br. kleryk Mieczysław Mirochna, 5. Br. kleryk Bonawentura Kisun (Japończyk), 6. Br. Zenon Żebrowski, 7. Br. Seweryn Dagis, 8. Br. Celestyn Moszyński, 9. Br. Romuald Mroziński, 10. Brat Grzegorz Siry, 11. Brat Sergjusz Pę-

siek, 12. Br. Kasjan Techich, 13. Br. Jordan Malinowski, 14. Br. Mikołaj Gordoń, 15. Br. Gerard Radziewicz, 16. Br. Henryk Borodziej, 17. Br. Iwo Czado, 18. Br. Maciej Janiec 19. Br. Roman Kwiecień, 20. Br. Jacek Szwed, 21. Br. Bartłomiej Kałucki i trzech Japończyków, kandydatów do Zakonu.

Polskie Siostry Urszulanki.

VI. *Tong-hao.* Siostry Urszalanki pracują w Charbinie już 6-ty rok, zaś 3-ci rok dla Chińczyków w Tong-hao. Dokładny adres: *Tong-hao* — Ursuline Conwent, Catholic Mission (Old Harbin) — Manchou-Kuo — via Siberia.

Tutaj pracują siostry chórowe: 1. M. Immaculata Łabujewska, przełożona, 2. M. Rafaela Albrecht, prefekta, 3. S. Bogusława Lewińska, 4. S. Bohdana Markiewich, 5. S. Dominika Genslerówna, 6. S. Symplicja Królówna, a dalej siostry konwerski: 7. S. Salezja Piątkowska, 8. S. Maura Spyra, 9. S. Izabella Spiskówna, 10. S. Gerwazja Buliczówna, 11. S. Fidelisa Mrula.

Na powyższych misjach i placówkach misyjnych, powierzonych Polakom, zajętych jest 98 osób i na nie przedewszystkiem skierowane są wysiłki istniejących dzieł w Polsce a mianowicie: 1. Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary — 2. Papieskiego Dzieła św. Dziecięctwa P. Jezusa — 3. Papieskiego Dzieła św. Piotra Apostoła.

Pozatem pracuje około 150 misjonarzy polskich na rozmaitych innych misjach, jakoto: Franciszkanów, Dominikanów, Karmelitów, Jezuitów, Kapucynów, Księży Misjonarzy, Oblatów, Salezjanów, Pallotynów, księży Słowa Bożego (Werbistów), księży Marianhillskich, Saletynów i t. d. i także około 200 rozmaitych polskich sióstr zakonnych a mianowicie: SS. Urszulanek, SS. Miłosierdzia św. Wincentego à Paulo, SS. Sercanek, SS. Dominikanek, SS. Służebniczek, SS. Franciszkanek Misjonarek Marji i t.d.

Personel misyjny wychodzący z Polski jest dość znaczny, a ma on na celu jedną tylko sprawę — chwałę Bożą.

X. K. Bojarewicz
Prezes Kraj. P. D. R. W.
i P. D. Św. Piotra Ap.

Kronika diecezjalna.

Dnia 17 lutego w sali Zygmuntowskiej Seminarjum duchownego w Pińsku, w obecności duchowieństwa, przedstawicieli władz administracyjnych, wojska i parafjan Pińskich odbyła się uroczysta akademja w rocznicę koronacji Ojca św. Piusa XI. Na treść akademji złożyły się: przemówienia J. E. Ks. Biskupa Sufragana, referat Ks. Prof. J. Zieji, śpiewy, deklamacje i chóry pod kierownictwem Ks. Prof. K. Łomackiego.

Dnia 3 marca Duchowieństwo z Pińska na czele z J. E. Ks. Biskupem Sufraganem składało Pasterzowi Diecezji życzenia imieninowe.

Dnia 4 marca w katedrze Pińskiej celebrował pontyfikalnie J. E. Ks. Biskup Sufragan, na mszy św. był obecny J. E. Pasterz Diecezji.

10) Czynności J. E. Pasterza Diecezji.

Dnia 5 marca o godz. 6 wieczorem odbyła się w katedrze Pińskiej, stosownie do zarządzeń synodalnych, godzina adoracyjna kapłańska, w adoracji wzięli udział wszyscy kapłani Pińscy pod przewodnictwem Pasterza Diecezji.

Dnia 6 marca w środę popielcową J. E. Biskup Ordynarjusz celebrował w katedrze.

Dnia 8 marca odprawił drogę krzyżową, przemawiając przy każdej stacji do licznie zebranych wiernych.

Dnia 10 marca wygłosił pasyjne kazanie na Gorzkich Żalach.

Dnia 16 marca wyświęcił w kaplicy seminaryjnej na kapłana alumna Seminarjum Pińskiego djakona Stanisława Sobotkę.

Dnia 18 marca poświęcił sztandar gimn. państw. im. Adama Mickiewicza w Nowogródku, odprawił mszę św. na intencję młodzieży, wygłaszając przemówienie do licznie zebranej młodzieży szkolnej i przedstawicieli władz.

Dnia 19 marca w uroczystość św. Józefa celebrował pontyfikalnie w kościele parafjalnym Nowogródzkim.

Tegoż dnia w Pińsku w kościele OO. Jezuitów celebrował Ks. Biskup Sufragan.

Dnia 20 marca J. E. Ks. Biskup Ordynarjusz odprawił mszę św. w kaplicy SS. Nazaretanek w Nowogródku.

Dnia 26 marca w katedrze odprawił uroczystą mszę św. żałobną w rocznicę śmierci ś. p. Biskupa Z. Łozińskiego.

Dnia 27 marca odprawił mszę św. w Swojej kaplicy w obecności delegatów, którzy przybyli na walny zjazd do Pińska. W godzinach popołudniowych J. E. wziął udział w obradach zjazdu.

Dnia 25 marca w uroczystość Zwiastowania N. M. P. celebrował w katedrze J. E. Ks. Biskup Sufragan.

11) Pielgrzymka do LOURDES

na uroczystości zamknięcia Roku Jubileuszowego

pod wysokim protektoratem i przy osobistym współudziale
Jego Eminencji
AUGUSTA KARDYNAŁA HLONDA
Prymasa Polski
organizowana na zlecenie kancelarji Prymasa Polski przez Wydział Pielgrzymkowy Polskiego Biura Podróży „FRANCOPOL" Warszawa, ul. Mazowiecka 9, tel. 206-73, 258-20 i 286-30.

PROGRAM PIELGRZYMKI:

23.4.35 (wtorek) Odjazd w nocy z Poznania. Śniadanie, obiad i kolacja w wagonie restauracyjnym. Przyjazd wieczorem do Paryża. Przewiezienie do hotelu.

24.4.35 (środa) Msza Św. w Katedrze Nôtre Dame i zwiedzanie Katedry. Zwiedzanie autokarem Paryża, ze szczególnem uwzględnieniem Kaplicy „Sainte Chapelle", Kościoła Św. Magdaleny i „Dôme des Invalides". Posiłki w hotelu. Wieczorem przewiezienie na dworzec i odjazd z Paryża.

25.4.35 (czwartek) Przyjazd rano do Lourdes. Przewiezienie do hotelu. Przed południem zwiedzanie Muzeum Regjonalnego i Grot Saraceńskich. Popołudnie do dyspozycji Kierownictwa Duchownego Pielgrzymki.

26.4.35 (piątek) Posiłki w hotelu. Czas do dyspozycji Kierownictwa Duchownego Pielgrzymki.

27.4.35 (sobota) Posiłki w hotelu. Czas do dyspozycji Kierownictwa Duchownego Pielgrzymki. Wycieczka na Pic du Midi.

28.4.35 (niedziela) Posiłki w hotelu. Czas do dyspozycji Kierownictwa Duchownego Pielgrzymki. Wieczorem przewiezienie na dworzec i odjazd z Lourdes.

29.4.35 (poniedziałek) Przyjazd rano do Paryża. Przewiezienie do hotelu. Msza Św. w Kościele Św. Magdaleny. Zwiedzanie przed południem Muzeum Louvre. Po południu dalsze zwiedzanie miasta autokarem ze szczególnem uwzględnieniem Bazyliki Sacré Coeur i cmentarza Père Lachaise. Posiłki w hotelu.

30.4.35 (wtorek) Msza Św. w Kościele Św. Magdaleny. Posiłki w hotelu. Przed południem wycieczka autokarem do Wersalu i Malmaison.

Uwaga! Program zmieniony! Odpada Akwizgran. Za to jeden dzień dłużej w Paryżu, wzgl. fakultatywna wycieczka do Lisieux za dopłatą 35 zł.

2.5.35 (czwartek) Msza Św. Śniadanie. Zwiedzanie miasta wraz z Katedrą (Groby Cesarzów i Skarbiec), Ratuszem (Sala Koronacyjna), staremi kościołami i murami miejskiemi. Po obiedzie przewiezienie na dworzec i odjazd z Akwizgranu. Kolacja w wagonie restauracyjnym.

3.5.35 (piątek) Powrót do Poznania o godz. 4.29 w nocy. Zakończenie pielgrzymki.

Cena udziału w pielgrzymce wynosi zł. 650.

Cena obejmuje: przejazdy kolejowe w kl. II-giej od Poznania i z powrotem do Poznania, mieszkanie i utrzymanie w dobrych hotelach, zwiedzania i wycieczki wymienione w programie, napiwki dla służby hotelowej i restauracyjnej, przewiezienie podróżnych z dworców do hoteli i odwrotnie, paszport zagraniczny i wizy.

Zgłoszenia kierować należy do dnia 12 kwietnia r. b. do Kancelarji Prymasa Polski w Poznaniu, Ostrów Tumski 1, wpłacając jednocześnie zadatek w wysokości zł. 200 — do P. K. O. na rachunek № 200.800 Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu z dopiskiem „Pielgrzymka do Lourdes". Reszta należności winna być wpłacona do dnia 12 kwietntia r. b.

Paszport zagraniczny: Celem wyrobienia paszportu zagranicznego nalezy złożyć do dnia 12 kwietnia r. b. następujące dokumenty:

a) podpisany formularz podania o paszport;

b) krajowy dowód osobisty ze stwierdzoną przynależnością państwową;

c) 3 fotografje wymiaru paszportowego, bez nakrycia głowy z podpisem na drugiej stronie;

d) dokumenty wojskowe dla mężczyzn w wieku do lat 50, zaś dla oficerów służby czynnej, rezerwy lub w stanie spoczynku oraz dla poborowych — zezwolenie władz wojskowych na wyjazd zagranicę;

e) zaświadczenie stwierdzające, że Starostwo na którego terenie petent zamieszkuje, zgadza się na wyjazd zagranicę (zbędne dla mieszkańców Warszawy);

f) poświadczenie zamieszkania, wydane przez Wydział Ewidencji Ludności przy Magistracie lub Gminie (w Warszawie przy Komisarjatach Policji).

Uwaga. Polskie Biuro Podróży „Francopol" Spółka z o. o. uprzedza, iż wszystkie świadczenia wykonuje wyłącznie w charakterze Ajenta pośredniczącego między Podróżnym, a polskiemi i obcemi władzami administracyjnemi i konsularnemi oraz przedsiębiorstwami transportowemi, hotelowemi, restauracyjnemi i t. d. Z tego też względu P. B. P. „Francopol" Spółka z o. o. nie odpowiada za straty, uszkodzenia i opóźnienia wynikłe dla Podróżnych z tytułu korzystania ze świadczeń objętych programem pielgrzymki P. B. P. „Francopol" Spółka z o. o. uprzedza, iż Podróżni nie mogą rościć żadnych pretensji do zwrotu opłacanej należności za niewykorzystane przez Nich świadczenia, o ile niewykorzytanie nastąpiło nie z winy P. B. P. „Francopol" Spółka z o. o.

12) Nominacje i zmiany wśród duchowieństwa diecezji Pińskiej.

Ks. Wacław Onoszko — mianowany p. o. proboszcza parafji Delatycze.

Ks. Jan Pańko — mian. p. o. proboszcza parafji Kuraszewo.

Ks. Piotr Waczyński — mian. p. o. proboszcza parafji Zburaż.

Ks. Zenon Szymkiewicz — mian. p. o. proboszcza parafji Olpień.

Ks. Teodor Ryłło — zwolniony z wikarjatu kościoła katedralnego w Pińsku, uzyskał urlop bezterminowy.

Ks. Wincenty Chwojnowski — mian. p. o. proboszcza parafji Czarnawczyce.

Ks. Jan Pawlonka — mian. p. o. proboszcza parafji Zbirohi.

Ks. Stanisław Sobótka, neoprezbiter, mian. wikarjuszem kościoła Najśw. Serca P. J. na Grajewskiem Przedmieściu w Brześciu n.B.

13) Zmarli kapłani.

Ś. p. Ks. Mieczysław Lewicki, proboszcz parafji Czarnawczyce, zmarł d. 5 marca b. r. R. i. P.

Z instytucyj i organizcyj społecznych.

14) Z Jasnej Góry.

Najbliższe uroczystości tegoroczne.

Uważamy sobie za obowiązek podzielić się ze społeczeństwem polskiem Katolickiem wiadomością, że okres końca kwietnia i początku maja b. r. ma być uświetniony na Jasnej Górze solennym obchodem dwóch uroczystości: Zakończenia Roku Jubileuszowego i dziesięciolecia święta Królowej Korony Polskiej.

Co do pierwszego obchodu wiadomem jest, że według życzenia Ojca św. na zakończenie Roku Jubileuszowego mają się odbyć specjalne trzydniowe uroczystości w Lourdes, na które popłyną tysiączne rzesze wiernych z różnych stron świata.

Ale ojciec Ś-ty przewidując, że nie wszyscy będą mogli udać się do Lourdes pragnie też, aby we wszystkich diecezjach świata katolickiego urządzone były miejscowe nabożeństwa na zakończenie Miłościwego Roku.

Zgodnie więc z tem pragnieniem Ojca Ś-go powstał projekt, który już poruszyły pisma katolickie w Polsce, aby dla kapłanów i wiernych całej Rzeczypospolitej, którzy nie mają środków na dalekie podróże, ale na pielgrzymkę do Częstochowy, jako do miejsca cudownego najliczniej od wieków nawiedzanego, zdobyć się mogą, urządzić na Jasnej Górze w tym samym czasie specjalne trzydniowe uroczystości. Wiadomo bowiem, że czem dla Francji i świata całego — Lourdes, tem dla Polski i krajów ościennych — Częstochowa.

Projekt powyższy omawiała już z Generałem OO. Paulinów na specjalnej sesji Kurja Biskupia w obecności Jego Ekscelencji Ks. Biskupa D-ra Kubiny. Stanęło na tem, by prosić Ojca Ś-go o szczególne łaski dla nawiedzających Sanktuarjum Jasnej Góry w ostatnie dni Roku Jubileuszowego mianowicie od 25 do 28 kwietnia włącznie.

Wysłaliśmy więc do Ojca Ś-go prośbę, by raczył na pozyskanie odpustu jubileuszowego wszystkim, którzy: 1-o odbędą w tym celu pielgrzymkę na Jasną Górę — pieszo końmi lub koleją; 2-o odprawią w celu pozyskania odpustu spowiedź gdziekolwiekbądź z tem, by spowiedź ta mogła być jednocześnie wielkanocną i jubileuszową; 3-o odwiedzą Sanktuarjum Jasnej Góry wewnątrz lub nazewnątrz, gdzie się odprawiają uroczyste nabożeństwa i tam odmówią modlitwy, przepisane przez Ojca Ś-go.

Program uroczystości ma być następujący:

1-o. Przez całe trzy dni i trzy noce od 25 do 28 kwietnia bez przerwy odprawiać się będzie na Jasnej Górze adoracja Najświętszego Sakramentu z kazaniami na Sumie i wieczorem. Oddzielne adoracje będą urządzone dla różnych organizacyj katolickich i jedna dla dziatwy wszystkich parafij miasta Częstochowy i z okolic.

2-o. Przez wszystkie trzy dni odbywać się będą procesje Eucharystyczne wokoło Bazyliki i klasztoru po wałach Jasnogórskich.

3-o Wielka procesja jubileuszowa (w pierwszym rzędzie dla mieszkańców Częstochowy) odbędzie się na zakończenie Jubileuszu. Procesja z Najśw. Sakramentem wyjdzie z Katedralnego Kościoła i przejdzie przez całe miasto do Bazyliki Jasnogórskiej.

Licząc na to, że Ojciec Ś-ty ma specjalne nabożeństwo do M. B. Częstochowskiej, a z Polską związany jest serdecznem wspomnieniem Swej Nuncjatury, oraz „Cudem nad Wisłą“, — ufamy, że najpokorniejsza prośba nasza nie dozna odmowy.

Mamy też ufność niezłomną, że M. B. Częstochowska, Która jak tylokrotnie niegdyś, tak i w naszych czasach wyżej wspomnianym „cudem nad Wisłą“ ocaliła nasz Kraj od wrogów zewnętrznych, — pragnie i dziś wyratować nas od stokroć niebezpieczniejszych wrogów we-

wnętrznych: od potopu zła duchowego i moralnego, które w zastraszający sposób szerzy się wśród wszystkich warstw narodu, a nawet wśród młodzieży tem samem podkopując fundamenta Państwa.

Pożądanem więc jest, aby wszyscy, którym leży na sercu zarówno dobro własnej duszy jak i ratunek Ojczyzny dla pozyskania Wielkiego Odpustu pośpieszyli na Jasną Górę.

U stóp Najłaskawszej Patronki Narodu skrzepi się wola wiernych synów Kościoła i Ojczyzny, wzmocni się duch oraz gotowość do czynu i ofiary, a w serca udręczone i zbolałe wstąpi otucha i nadzieja.

* * *

Co do drugiego obchodu należy uprzytomnić sobie, że w dniu 3 maja r. b. upływa dziesięć lat od chwili gdy na Jasnej Górze po raz pierwszy obchodzona była uroczystość Królowej Korony Polskiej, ustanowiona przez Miłościwie nam panującego Papieża Piusa XI, który tym sposobem dał wyraz uznania i najwyższej sankcji tak zaszczytnemu i drogiemu dla nas tytułowi, Bogarodzicy, od paru wieków historycznie związanemu z naszą Ojczyzną[1]).

Z różnych stron napływają do nas prośby, aby dziesięciolecie tak wielkiej dla Narodu chwili jaknajuroczyściej było obchodzone na Jasnej Górze. W pierwszym rzędzie musimy tu wymienić Prezesa Sokołów hr. Adama Zamoyskiego, który nas zawiadomił, że sam wraz z całą rodziną w tym dniu na Jasną Górę przybędzie i Sokolstwo polskie tu ściągnie, gdyż — jak się wyraził — pragnie je prowadzić drogą świętych tradycyj i wierzeń Narodu polskiego. I słusznie, bo chociaż Najśw. Marya Panna jest Królową całej Polski, a przeto w całym Kraju dzień ten uroczyście obchodzony będzie, — to jednak Tronem Marji, od wieków przez Nią obranym jest Jasna Góra, i dla tego każdy Polak tu przedewszystkiem Jej szuka, tu myśl swą ku Niej zwraca, tu spieszy złożyć Jej hołd.

Ufamy więc, że w tym dniu tak drogim dla nas nie zabraknie na Jasnej Górze nikogo, komu tylko warunki na to pozwolą i że każdy, kto przybyć nie zdoła, sercem przynajmniej będzie przy Królowej Tronie.

Przedewszystkiem jednak mamy na myśli ukochaną naszą młodzież, przyszłość Narodu! Katolicka Polska bowiem spodziewa się po niej, że tak ukocha jej ideały religijno-narodowe i tak głęboko przejmie się niemi, że stanie się zdolną stworzyć nowy porządek społeczny, oparty na nigdy nieprzedawnionych zasadach Chrystusa, które głosi nieomylny Jego organ, Kościół Ś-ty.

Pragniemy zwłaszcza, by młodzież akademicka, która z czasem zajmie najwyższe stanowiska w Państwie zrozumiała dobrze ciążący na niej obowiązek być pionierem odwiecznej prawdy, przybranej w szaty zdrowego postępu i prawdziwej cywilizacji. Piękne jej wystąpienie w obliczu Polski całej na Jasnej Górze w dniu 3 maja ubiegłego roku (1934) daje nam niechybną gwarancję, że nie zawiedziemy się w pokładanych w niej nadziejach. Wtedy to bowiem, przybywszy w licznej pielgrzymce do stóp Jasnogórskiej Pani, przyrzekła ona Matce Najświętszej, że za rok stawi się tu w pielgrzymce jeszcze liczniejszej, by uroczyście dokonać aktu obrania Królowej Polski za Patronkę swej organizacji, a tem samem aktu poświęcenia się na Jej służbę. Dnia 3 maja b. r. wypada ów termin.

Za przykładem młodzieży akademickiej, sądzimy, pójdzie młodzież szkół średnich oraz młodzież pozaszkolna.

Wprawdzie ciężkie czasy obecne nie sprzyjają pielgrzymkom, aie czegóż nie zdoła zwyciężyć miłość gorąca, a taką winna być miłość do Maryi serc młodocianych, pełnych zapału i żądnych ofiary!

Horoskopy współczesne zapowiadają się coraz groźniej. Świat pyta z lękiem co dalej będzie? My jednak katolicy, wiemy, że czuwa nad nami Opatrzność tego, Który nas zapewnił, że nawet włos z głowy nie spadnie bez Jego wiedzy i woli.

My Polacy, mamy prócz tego wspaniałą historję Opieki i królowania Maryi nad naszym Narodem. Więc w górę serca!... Trwożyć się i wątpić nam nie wolno!

Aby jednak Marya mogła być naprawdę Królową naszą trzeba dowodów naszego względem Niej paddaństwa. Winniśmy zatem Ją kochać, Jej pomocy wzywać i przy nadarzającej się sposobności hołdem publicznym stwierdzać wierność naszą. Taką sposobnością właśnie jest wyżej omawiany obchód dziesięciolecia. Spieszmy więc do Jej Tronu na Jasnej Górze, złóżmy u Macierzyńskich Jej stóp wewnętrzną rozterkę w Polsce, klęskę bezrobocia i nędzy, zwłaszcza zaś nurtującą wszystkie warstwy społeczne zgniliznę moralną, — a ta Najlepsza Matka i Królowa dokona większego cudu, niż nawet „Cud nad Wisłą", oczyszczając duchową i moralną atmosferę w Polsce, by wprowadzić swój Naród na drogę chwały i Zbawienia.

Jasna Góra, d. 14 marca 1935 r.

[1]) Mamy na myśli Mancinelli'ego i Jana Kazimierza.

Redaktor X. Michał Rutkowski. Drukarnia Diecezjalna w Pińsku, ul. Kościuszki 46.